

Analýza odborné praxe v oboru Podnikání na Střední škole sociální péče a služeb Zábřeh

Ing. Tomáš Kolomazník

Bakalářská práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Ing. Tomáš KOLOMAZNÍK

Osobní číslo: H10877

Studijní program: B7507 Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství odborných předmětů pro SŠ

Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Analýza odborné praxe v oboru podnikání na Střední škole sociální péče a služeb Zábřeh

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti propojení teorie a praxe na střední škole.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření s cílem ověřit, zda žáci během studia získají dostatečné teoretické, ale i praktické dovednosti pro pozdější uplatnění na trhu práce.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Shrnutí výsledků výzkumu a doporučení pro odbornou praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Analýza kompetencí učitelů odborných ekonomických předmětů: sborník z mezinárodní vědecké konference 2007. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1198-6.

POKORNÁ, Dana a Jiřina SOJKOVÁ ed. Propojení vědy, výzkumu, vzdělávání a podnikové praxe: sborník z konference Aplikovatelný systém dalšího vzdělávání ve VaV, konané dne 16. února 2012 v Olomouci. Olomouc: Moravská vysoká škola, 2012. ISBN 978-80-7455-031-7.

PÍŠOVÁ, Michaela a kol. Mentoring v učitelství: výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7290-589-8.

ROUBÍČEK, Václav. Investice do vzdělání je dobrou investicí pro život: odborníci: Budoucnost je ve studiu technických oborů. Hanácký a středomoravský den, 2000, 11(53), ISSN 1212-3625.

Spolupráce škol a podniků v profesní přípravě: sborník referátů ze 4. mezinárodního kongresu. Praha: Výzkumný ústav odborného školství, 1997. Odborné vzdělávání; mimořádné číslo.

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Alena Dofková

Ústav pedagogických věd

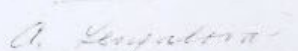
Datum zadání bakalářské práce:

30. listopadu 2012

Termín odevzdání bakalářské práce:

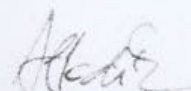
3. května 2013

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Anežka Lengálová, Ph.D.
děkanka

L.S.

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 15. 4. 2015

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací

(1) Vysoká škola nevydělčně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se v teoretické části zabývá možnostmi propojení teorie s praxí na střední škole. Současným žákům jakákoliv praxe chybí a i z tohoto důvodu velmi těžce nacházejí pracovní uplatnění. V první části jsou tedy uvedeny některé problémy současného školství. V praktické části jsou potom formou dotazníku zkoumány postoje žáků, zaměstnavatelů a také učitelů k povinné praxi v rámci studia. Na konci všech těchto dotazníků jsou uvedena shrnutí s navrhovanými možnostmi zlepšení.

Klíčová slova: vztah teorie a praxe ve školství, postupy na propojení teorie s praxí, školské dokumenty, didaktické zásady, praxe na střední škole

ABSTRACT

This thesis deals with the theoretical possibilities of linking theory with practice in high school. The current practice of any missing students this reason then are very difficult job. The first section therefore presents some problems of contemporary education. The practical part of a questionnaire then examined attitudes of students, employers and teachers to mandatory practice in the study. At the end of the questionnaire are then given a summary of the options proposed improvements.

Keywords: relation between theory and practice in education, procedures to link theory with practice, school documents, didactic principles, experience in high school.

Děkuji Ing. Aleně Dofkové za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, kritické připomínky a za čas, který mi věnovala při její realizaci.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

„Investice do vědění nesou nejvyšší úrok.“

Benjamin Franklin

Obsah

I	TEORETICKÁ ČÁST	11
1	ŠKOLSKÉ DOKUMENTY	12
1.1	BÍLÁ KNIHA	13
1.2	RÁMCOVĚ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM A KLÍČOVÉ KOMPETENCE V RVP.....	13
1.3	ŠKOLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY	15
2	DIDAKTICKÉ ZÁSADY	17
2.1	Zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka.....	18
2.2	Zásada přiměřenosti.....	19
2.3	Zásada vědeckosti.....	19
2.4	Zásada individuálního přístupu	20
2.5	Zásada uvědomělosti a aktivity	20
2.6	Zásada spojení teorie s praxí	21
2.6.1	Příklady z praxe	22
2.6.2	Příklady ze života.....	23
2.6.3	Využití médií	23
2.6.4	Odborné exkurze.....	24
2.6.5	Přednášky odborníků z praxe.....	24
2.6.6	Odborná praxe.....	24
2.6.7	Fiktivní firma	25
2.6.8	Vhodné materiály a pomůcky	27
2.6.9	Procvičovat probranou látku na aktuálních příkladech.....	28
2.7	Zásada názornosti	29
2.8	Zásada soustavnosti	29
2.9	Zásada trvalosti.....	30
2.10	Zásada cílevědomosti	30
3	POPIS OBORU A DANÉ ŠKOLY	32
3.1	CHARAKTERISTIKA OBORU PODNIKÁNÍ	32
3.2	OBSAH VÝUKY	32
3.3	UPLATNĚNÍ ABSOLVENTA V REÁLNÉM PRACOVNÍM ŽIVOTĚ.....	33
3.4	ODBORNÉ KOMPETENCE	34
3.5	KLÍČOVÉ KOMPETENCE.....	35
3.6	ZPŮSOB UKONČENÍ VZDĚLÁVÁNÍ, POTVRZENÍ DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ A KVALIFIKACE	36
3.7	VÝUKOVÉ FORMY A METODY	36
3.8	ORGANIZACE VÝUKY.....	36

II PRAKTICKÁ ČÁST	37
4 REALIZACE MARKETINGOVÉHO VÝZKUMU	38
4.1 DOTAZNÍKOVÉ ŠETŘENÍ.....	39
4.2 CHARAKTERISTIKA RESPONDENTŮ	43
4.3 Dotazník týkající se odpovědi žáků.....	44
4.4 Dotazník určený pro zaměstnavatele	54
4.5 Dotazník pro učitele:	66
5 DOPORUČENÍ	76
5.1 NABÍZET DALŠÍ FORMY VZDĚLÁVÁNÍ, REKVALIFIKACE	76
5.2 INOVACE.....	77
5.3 PŘECHOD MLADÝCH LIDÍ NA TRH PRÁCE A TAKÉ JEJICH UPLATNĚNÍ V ZAHRANIČÍ	77
5.4 TECHNICKÉ VZDĚLÁNÍ.....	77
5.5 ROZVOJ PODNIKATELSKÝCH DOVEDNOSTÍ.....	78
5.6. STIPENDIUM	78
5.7 DAŇOVÉ ÚLEVY PRO FIRMY	78
III ZÁVĚR.....	79

ÚVOD

Už roky se mluví o tom, jak upadá naše školství, jak mají žáci neustále menší a menší znalosti. Také ve srovnání s ostatními státy naši žáci dosahují horšího a horšího umístění. Doby, kdy naši žáci byli na předních místech ve znalostech z matematiky, českého jazyka, přírodopisných a jiných věd jsou pryč. Bohužel, už také dávno neplatí, že v této zemi jsou velmi šikovní a zdatní řemeslníci. Lidé, kteří dokážou cokoliv opravit, vylepšit, lidé, kteří si ví se vším rady.

Jako jeden z prvotních problémů vidím kvalitu školství. Jakožto učitele se mě už roky přímo dotýkají změny ve středním školství. Už léta se mluví o tom, že naše země ztrácí konkurenceschopnost. O zvyšování konkurenceschopnosti se dnes mluví v souvislosti se současnými ekonomickými problémy některých států.

Země jako je Česká republika, země, která nemá bohaté přírodní zdroje (typu ropa, zemní plyn), země, která nemá moře ani vysoké hory (omezené možnosti v cestovním ruchu) se musí především soustředit na jednu oblast, a tím je školství, vzdělání, inovace, vývojová střediska apod. Tímto směrem se vydaly například některé severské země typu Finska, Švédska a přináší jim to výhody. Jednou z možností, jak zvýšit kvalitu našeho školství, je lépe provázat teorii s praxí. O tomto problému pojednává i tato bakalářská práce. V první části se snažím najít a shrnout hlavní didaktické, ale i výchovné zásady používané při výuce, jako jeden z nástrojů při vyučování. Dále se v první části zabývám, zda se propojením teorie s praxí zabývají hlavní školské dokumenty (bílá kniha, rámcové vzdělávací programy, školní vzdělávací programy).

V druhé části této práce analyzuji praxi žáků konkrétní střední školy. Tato čtrnáctidenní praxe je často jediná pracovní zkušenost našich žáků. Samozřejmě těchto 14 dní je naprosto nedostačujících, ale může to být chápáno jako základní kámen k další praxi, k samotné práci, k navázání kontaktů, k získání určitých zkušeností apod. V praktické části jsem formou dotazníku zjišťoval názory žáků, zaměstnavatelů a také učitelů k této povinné praxi. V následujícím shrnutí jsem se pokusil objasnit největší klady a také zápory u každé skupiny respondentů. Hlavním cílem práce by mělo být najít takové body, které by vedly ke zkvalitnění této povinné školní praxe, k hlubšímu propojení teorie s praxí, k navázání pracovních kontaktů mezi samotnými žáky a podniky, ale také k eventuální spolupráci školy a daných podniků.

I

TEORETICKÁ ČÁST

1 ŠKOLSKÉ DOKUMENTY

Společnost i pracovní trh dnes vyžadují úplně jiné vzdělávání, než jaké donedávna nabízela drtivá většina českých škol.

České školství prochází reformou, jejíž osnovou jsou školské dokumenty. Hlavní myšlenkou vzniku nových „reformních“ dokumentů byla požadovaná změna cílů vzdělávání. Hlavním cílem vzdělávání má nově být osvojení s tzv. klíčovými kompetencemi. Těmito kompetencemi se rozumí schopnosti a dovednosti žáků, které později uplatní v praktickém životě. Tyto kompetence jsou potom podrobně nastíněny v rámcově vzdělávacích programech. Jednoduše se dá říci, že už nejde jenom o to žáky něco naučit, ale spíše jde o to, aby žáci něco uměli (schopnost komunikace, schopnost kooperace apod.). Českému školství totiž bylo vytýkáno, že příliš předává data, fakta, pojmy, ale žákům chybí praktická využitelnost. Díky těmto změnám (něco opravdu umět) by mělo dojít k lepšímu propojení naučené teorie ve škole s praxí v reálném životě.

Další podstatnou novinkou je větší propojenost jednotlivých předmětů, jejich návaznost a vzájemné doplňování. Možnost propojit více samostatných předmětů do tzv. vzdělávacích oblastí by mělo přinést žákům větší znalosti, větší přehled a také snadnější zapamatování.

Dalším bodem školských dokumentů jsou průřezová témata. Jedná se o oblasti, které zahrnují aktuální problémy současného světa, vzájemnou spolupráci žáků, osobnost žáka, jeho hodnoty a postoje, pozdější pracovní uplatnění každého žáka. Význam průřezových témat je hlavně v tom, že rozšiřuje nové oblasti důležité pro současný život. Mezi tyto oblasti patří:

- osobnostní a sociální výchova
- environmentální výchova
- výchova demokratického občana
- výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech

Jsou 3 základní školské dokumenty, respektive 3 úrovně. Jedná se o:

- bílou knihu
- rámcově vzdělávací programy
- školní vzdělávací programy

1.1 Bílá kniha

V této publikace je popsán Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Dokument vznikl na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999. Tento nový školský zákon zavádí systém, kdy je více úrovní vzdělávacích programů. Národní program vzdělávání vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. Rámcově vzdělávací program vymezuje závazné rámce vzdělávání pro jeho jednotlivé etapy – předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní vzdělávací programy, podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách, představují školní úroveň kurikulárních dokumentů. Národní program rozvoje vzdělávání je centrálně řízený dokument, který stanovuje obecně závazné požadavky, do kterých se promítají všechny cíle vzdělávání a výchovy. Dále tento dokument definuje obecné cíle vzdělávání a obecné klíčové kompetence zaměřené hlavně na rozvoj osobnosti, na výchovu občana, na přípravu na další vzdělávání a v neposlední řadě také na vstup do praxe.

1.2 Rámcově vzdělávací program a klíčové kompetence v RVP

Rámcový vzdělávací program stojí mimo jiné na myšlence, že je nutné v průběhu vzdělávání vybavit žáky vedle předmětových vědomostí a dovedností také znalostmi, dovednostmi, postoji a hodnotami, které budou moci využít nejen ve škole, ale především v běžném osobním životě, při studiu a později i ve své profesní kariéře. Tím, co po absolventech budou zaměstnavatelé požadovat, jsou právě schopnosti a dovednosti (jako komunikace ve skupině, kreativita, schopnost přizpůsobení se novým situacím). Právě tyto znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty se v RVP označují souhrnně jako klíčové kompetence a každý

žák je může ve svém životě zužitkovat a uplatnit bez ohledu na to, co mu ve škole jde, o co se zajímá a co chce v budoucnu dělat. Tyto kompetence na sebe promyšleně navazují.

V RVP se jako klíčové uvádějí:

- **kompetence k učení**
- **kompetence komunikativní**
- **kompetence k řešení problémů**
- **kompetence sociální a personální**
- **kompetence občanské**
- **kompetence pracovní**

Klíčové kompetence jsou vždy propojeny s konkrétním vzdělávacím obsahem, nelze je utvářet nebo rozvíjet izolovaně. Není možné učit žáky komunikovat nebo řešit problémy bez konkrétních poznatků.

Cílem reformy je to, aby žáci nejen získávali poznatky a nové informace, ale dokázali s nimi aktivně a smysluplně nakládat. Osvojení klíčových kompetencí, jakými je například schopnost spolupráce ve skupině, posílení komunikačních dovedností, by mělo žákům napomoci v uplatnění ve společnosti i na trhu práce.

Význam klíčových kompetencí tak přesahuje sféru školství, úzce souvisí s trhem práce, zaměstnaneckou sférou a s občanským zapojením jedince do společnosti.

Orientaci vzdělávání na klíčové kompetence se podřídilo i pojetí vzdělávacího obsahu v RVP, kde není učivo povinné, ale pouze doporučené. Pro školu to znamená větší prostor pro uplatnění vhodných metod a forem výuky a možnost přizpůsobit si vzdělávací obsah podle svých potřeb a podle potřeb žáků. Tyto rámcově vzdělávací programy tedy formulují pravidla pro tvorbu školních vzdělávacích programů (Hučinová, 2005).

1.3 Školní vzdělávací programy

Tyto programy už si vytváří každá škola samostatně podle sebe. Jedná se tedy o materiál, na kterém pracují jednotliví učitelé dané školy. Každý vyučující si zpracuje svůj předmět, protože na základě ŠVP (školní vzdělávací program) potom učitel sestavuje tematický plán, podle kterého bude vyučovat celý školní rok.

Dále uvedu konkrétní kompetence pro předměty, které vyučuji (ekonomie, marketing, management). Všechny tyto kompetence by měly směřovat k tomu hlavnímu, tedy k propojení teorie s praxí. Na základě těchto kompetencí se nejedná jenom o „suchou“ teorii, ale právě použití naučeného i v normálním životě.

V předmětu ekonomika se nejvíce rozvíjejí komunikativní, personální a sociální kompetence, kompetence k učení, kompetence k pracovním a podnikatelským aktivitám, kompetence používat informační a komunikační technologii, kompetence pracovat s informacemi.

- **Komunikativní kompetence** – v tomto předmětu se studenti musí vyjadřovat jasně, výstižně, a to jak ve formě písemné, tak i ústní. U některých problémů je potřeba citovat obchodní a jiné zákoníky, umět slovně obhájit svoji seminární práci.
- **Personální a sociální kompetence** – systém a struktura tržní ekonomiky pomáhá formovat postoje studentů na ekonomii a společnost, na sociální role, konflikt rolí, charakteristické rysy povolání a jejich vztah k výkonu povolání.
- **Kompetence k učení** – student využívá různých stylů učení, které mu nejlépe vyhovují, organizuje si systém učení, vyhledává informace z různých zdrojů.
- **Kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám** – student získá přehled o formách podnikání, o základních podnikatelských povinnostech vůči státu, má reálnou představu o možnostech profesní kariéry.

Kompetence využívat informační a komunikační technologii - studenti pracují s internetem a jinými médii, využívají odborné publikace, ví, kde informace najít a jak je použít.

Všechny podstatné změny uvedené v reformních dokumentech (klíčové kompetence, propojenost předmětů a průřezová témata) vedou k lepšímu vzdělávání. O to se musí snažit obě strany procesu, tedy učitelé i žáci.

Veškeré toto snažení učitelů i žáků by v první řadě mělo směřovat k hlavnímu cíli, a tím je propojit teorii s praxí jako nezbytný předpoklad budoucího zaměstnání, a tedy i důstojného života. Při naplňování tohoto cíle hrají významnou roli didaktické zásady.

2 DIDAKTICKÉ ZÁSADY

Definice:

Stanislav Opatřil charakterizuje didaktické zásady takto: „Didaktické zásady jsou obecné požadavky, o které se opírá v praxi vyučovací proces. Odrážejí základní zákonitosti vyučovacího procesu a uplatňují se ve vztahu k cíli, obsahu, metodám, formám i prostředkům. Didaktické zásady jsou takové kategorie, které určují způsoby využívání pedagogických zákonů v souladu s vyučovacími a výchovnými cíli“ (Opatřil, 1985, s.93).

„Pedagogické zásady můžeme definovat jako obecné požadavky na cíle i průběh výchovného procesu, při jejichž naplňování a respektování můžeme s větší pravděpodobností efektivně dosáhnout zamýšlených výchovných cílů“

(Malach, 2003, s.70).

Předpokladem úspěšného vzdělávání a také následného propojení dosaženého vzdělání s praxí (což je hlavním předmětem této práce) je pochopení a dodržování didaktických zásad.

Didaktické zásady jsou nejenom prostředkem k dosahování kvalitních výsledků při vzdělávání, ale také zárukou kvalitních znalostí žáků a v neposlední řadě pomůckou pro učitele, jak kvalitně vyučovat.

Těchto zásad je velké množství, navzájem spolu souvisí, doplňují se a také se prolínají.

Charakteristika základních didaktických zásad

I když se počet a pořadí didaktických zásad nepokládá za podstatné, je třeba zásady pro orientaci uspořádat. V této kapitole budu prezentovat ucelený systém zásad tak, jak je v naší didaktické literatuře tradičně popisován.

- zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka
- zásada přiměřenosti
- zásada vědeckosti
- zásada individuálního přístupu
- zásada uvědomělosti a aktivity
- zásada spojení teorie s praxí
- zásada názornosti
- zásada soustavnosti
- zásada trvalosti
- zásada cílevědomosti

2.1 Zásada komplexního rozvoje osobnosti žáka

Každý žák (ale samozřejmě i jakýkoliv člověk) má určité:

poznatkové (vzdělávací schopnosti) – neboli kognitivní oblast

operační (výcvikové schopnosti) – neboli psychomotorická oblast

hodnotové (postojové schopnosti) – neboli afektivní oblast

A všechny tyto oblasti jsou ve škole rozvíjeny, prohlubovány. Tato zásada je velmi důležitá i pro budoucí povolání (praxi), neboť každý zaměstnavatel by si přál, aby jeho zaměstnanec byl celkově rozvinutá osobnost.

2.2 Zásada přiměřenosti

Jde, jak už název vypovídá o to, aby dané učivo odpovídalo svým obsahem i rozsahem rozumovým a psychickým schopnostem žáků. Pokud je látka příliš složitá, učitel má sice pocit, že žákům říká něco navíc, ale žáci nejsou schopni dávat pozor, delší dobu se soustředit a pochopit souvislosti.

„Přiměřené neznámá nenáročné. Přiměřené je to, co žáka optimálně podněcuje a přispívá k jeho celkovému rozvoji.“ (Horák, F. 1985).

V zásadě jsou možné troje požadavky:

- a) nadměrné požadavky – ty často vedou k memorování, což je dnes některými kritizováno. I když si myslím, že základní informace musí žák znát z paměti. Nestačí vědět, kde je na internetu může najít. Pravdou je, že mnohé rychle naučené poznatky se stejně rychle zapomínají.
- b) nízké požadavky - příliš nízké požadavky žáky nemotivují, nedochází k rozvoji mozkových a psychických dovedností.
- c) „optimální“ – otázkou je, jak je poznat. Myslím si, že délkou praxe, citem, vzděláním by to měl každý učitel zvládnout, ale také tím, že se bude řídit určitými pravidly:
  - žádný žák není stejný, dá se říci, že každý žák je individualita
  - také rozumové a psychické schopnosti žáků jsou různé
  - velmi důležitým bodem je schopnost učitele podat i těžkou látku tzv. „polopatě“, tedy vysvětlit ji zjednodušeně

2.3 Zásada vědeckosti

Žáci se musí učit nejnovější poznatky, které současná věda dokáže zjistit. Učit se informace několik let staré nemá smysl. Pro učitele z toho vychází několik povinností:

- a) neustále sledovat v daném oboru nejnovější poznatky
- b) tyto nové poznatky zpracovat a předat je srozumitelnou formou žákům

c) aby učitel tyto poznatky sám pochopil, musí se neustále vzdělávat (po celou dobu pedagogické praxe)

d) při vysvětlování nových objevů používat nejnovější techniku, programy, pomůcky

„Tento požadavek bývá pokládán za obecný pedagogický princip, přesto však svým způsobem zjevněji vystupuje ve vzdělávacím procesu. Vyžaduje, aby vyučování bylo po všech stránkách na vědecké úrovni.“ (Obst, 2006, s. 134).

2.4 Zásada individuálního přístupu

Jak už jsem psal u zásady přiměřenosti, žádný žák není stejný, každý má jiné rozumové, psychické, ale také třeba sportovní, či talentové schopnosti.

Také tzv. pracovní tempo bývá různé, někteří žáci mají daný úkol splněný hned, někteří se nad ním více zamyslí.

A právě z těchto důvodů je potřeba, aby učitel, pokud je to možné, zvolil individuální přístup. Aby daného žáka hodnotil nejenom podle 5 bodové stupnice, ale také bral v potaz žákovo zlepšení, žákův pokrok.

Učitel musí tedy mít určité empatické schopnosti, aby rozpoznal žákovy vlastnosti, ale také například jeho aktuální náladu nebo jeho domácí prostředí.

Individuální přístup může být prospěšný pro obě strany, tedy jak pro učitele, který pozná lépe žáka a následně ho více a snadněji může učit, tak i pro žáka, který snáze pochopí látku a určitě přivítá bližší přístup učitele.

2.5 Zásada uvědomělosti a aktivity

Tuto zásadu by učitel určitě neměl vynechat. Žáci často nechápou, proč se mají danou látku učit, k čemu jim to bude, kde to upotřebí. Neuvědomují si, že dané znalosti budou pravděpodobně jednou v životě potřebovat. Učitel by měl tedy žáka namotivovat, přesvědčit, aby měl samotný žák k učení kladný postoj.

„Žák si má být vědom smyslu a významu učiva, měl by rozumět tomu, co a proč se žák učí“ (Nelešovská, Spáčilová, 2005, s. 143).

Pokud si žáci sami uvědomí potřebu něco se naučit, něco umět, budou to mít i snadnější v pracovním procesu.

Zásada aktivity by potom mohla být založena na těchto bodech:

- samostatná práce žáků
- práce v kolektivu (ve dvojici)
- domácí úkol (něco sám zjistit)
- učitel často pracuje pouze jako určitý pozorovatel, který žáka usměřňuje žádoucím směrem, dává rady, doporučení
- žák vystoupí před třídou, aby obhájil svůj postoj, názor

Snažit se působit na vnitřní potřebu každého žáka (on sám musí chtít, musí mít sám radost, že na to přišel, že to chápe) než na vnější nátlak (pomocí známek ho přinutit).

2.6 Zásada spojení teorie s praxí

Další, a řekl bych pro moji bakalářskou práci stěžejní, je zásada propojení teorie s praxí. Tedy snaha o to, aby se žáci učili to, co opravdu později upotřebí v práci (eventuálně na povinné praxi). V posledních letech se žáci častěji ptají učitele, k čemu jim tato či jiná látka bude? Zda to budou v životě potřebovat.

Učitel by se měl snažit tedy propojením teorie s praxí žáky přesvědčit například citáty, že šedá je teorie, zelený strom života (Johann Wolfgang von Goethe), či že nic není tak praktické jako dobrá teorie (Kurt Lewin).

Jinými slovy řečeno, aby mohli žáci jednou něco smysluplného vykonávat, musí o tom něco vědět. Musí vědět, jak to funguje, jak by se to dalo vylepšit apod. V neposlední řadě nemohou vědět, kdy se jim mohou nabyté informace ze školy hodit.

Aby došlo k propojení teorie s praxí, je vhodné použít následující nástroje:

- a) příklady z praxe
- b) příklady ze života
- c) využití médií
- d) odborné exkurze

- e) přednášky odborníků z praxe
- f) odborná praxe
- g) fiktivní firma
- h) mít vhodné materiály a pomůcky
- i) procvičovat probranou látku na aktuálních příkladech

Zásada propojení teorie s praxí není důležitá pouze pro žáky, ale je určitým významným a nezbytným prvkem pro další subjekty:

- 1) je zpětnou vazbou pro učitele
- 2) je zpětnou vazbou pro učitele odborného výcviku
- 3) je zpětnou vazbou pro samotnou školu

Protože je tato zásada stěžejní částí celé bakalářské práce, rád bych se u ní zdržel déle a rozebral všechny nástroje, které se zde dají použít.

2.6.1 Příklady z praxe

Jak už jsem zmínil v předešlé části práce, žáci v poslední době často při výuce argumentují, k čemu jim dané učivo bude, že to nikdy nepoužijí, nevyužijí. A tady je možno oponovat mnoha způsoby a jedním z neúčelnějších je používat příklady z praxe. Například učitel navodí fiktivní ekonomickou situaci, která se ale velmi blíží skutečné situaci. Žáci potom daný problém řeší na základě vědomostí získaných při výuce. A pokud se jim podaří problematiku vyřešit, vidí, že se učí potřebné a nezbytné věci použitelné jednou i ve skutečném životě. Při těchto hodinách, kdy žáci řeší příklady z praxe, se používají metody týmové práce a kooperativní výuka. Kooperativní výuka přináší do hodin tyto kladné body:

- a) Určitá provázanost - žáci se naučí spolupracovat v kolektivu, řeší problémy s ostatními, musí se naučit argumentovat, aby přesvědčili o své pravdě ostatní ve skupině. Musí si práci rozdělit.
- b) Osobní odpovědnost – každý musí svoji část splnit co nejlépe, protože na dílčích částech záleží úspěch celé skupiny.

- c) Rozvoj komunikativních dovedností - kromě nutnosti přesvědčit ostatní, rozdělit si práci, si potom musí skupina zvolit svého mluvčího, který seznámí s výsledkem jejich práce zbytek třídy.
- d) Určitá sebereflexe - žáci potom sami zhodnotí svoji práci, jak byli úspěšní, jak se jim spolupracovalo apod.

2.6.2 Příklady ze života

Výbornou pomůckou na propojení teorie s praxí je, když učitel je schopen uvést příklady ze života. Tedy nejenom z pracovního procesu (z praxe), ale z každodenní životní situace. Životní zkušenosti jsou velmi vhodným argumentem pro žáky, proč se učit.

2.6.3 Využití médií

Během posledních let získali učitelé téměř všech předmětů výbornou vyučovací pomůcku. Téměř veškerá solidní média uvádějící zajímavý pořad tento program archivují. Tedy učitel může přímo využít dokumentárních, historických, naučně populárních filmů ve svých hodinách. Tyto pořady potom může s žáky rozebírat, ať už přímo ve škole nebo třeba jako součást domácí přípravy. Protože tyto programy bývají udělány zábavnou formou, žáci jsou motivováni daný pořad zhlédnout a něco nového se dozvědět. Mezi hlavní média poskytující informace dnes nepatří jenom televize (jak domácí, tak i zahraniční), ale především internet a rozhlas.

V posledních letech mnoho škol využilo možnost zlepšit si rozpočet školy a přilepšit učitelům a to tím, že se daná škola zapojí do vypracování tzv. digitálních učebních materiálů (DUMů). Nejprve se do tohoto projektu zapojily základní školy a od roku 2011 i střední školy, a tedy i naše škola. Projekt je financován prostřednictvím Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky. Hlavním smyslem je zatraktivnění výuky pro žáky a také možnost pro učitele použít kterýkoliv jiný DUM, který vypracoval kterýkoliv učitel z jakékoliv školy ve svých hodinách. Je potřeba látku podat novým, zábavným způsobem za využití nových technologií (dataprojektor, počítače).

2.6.4 Odborné exkurze

Další zajímavou metodou, jak propojit vlastní teorii s praxí, jsou odborné exkurze. Pravidelné a časté návštěvy výrobních podniků mohou být pro žáky velmi motivační. Seznámí se s prostředím, s vlastní výrobou a často mají možnost navázat kontakty pro povinnou praxi (eventuálně brigádu, či i trvalý pracovní poměr). Na druhou stranu je potřeba zmínit, že ne všechny podniky jsou vstřícné a ochotné provázet a seznamovat žáky se svým podnikem. Zde jsou velmi důležité vztahy mezi školou (učiteli) a daným podnikem. Pokud spolupráce probíhá delší dobu, většinou zahrnuje nejenom samotnou exkurzi, ale i jiné věci např. sponzoring (ať už finanční, či materiální), účast těchto lidí z praxe u závěrečných zkoušek apod. Na naší škole např. žáci už několik let chodí na exkurzi do jedné banky, kde vedoucí místní pobočky nejenom žákům ukáže, co obnáší práce bankéře, ale také například žáci vidí, jak funguje bankomat zevnitř apod.

2.6.5 Přednášky odborníků z praxe

Další možností, jak propojit teoretické poznatky s praxí, je na škole pořádat přednášky odborníků z praxe. Jde o to, aby žák po ukončení studia byl schopen se zapojit do chodu firmy a to bez dlouhého zaučování. Přednášky odborníků z praxe mohou velmi úzce souviset s návštěvou určitého podniku. Kdy před samotnou návštěvou firmy je udělána přednáška o chodu podniku, o jeho výrobě, organizaci apod. Během přednášky také mohou žáci nahlédnout do problémů dané firmy, dozví se o možnostech praktických aplikací, získají konkrétnější představu o práci manažerů, o aplikaci práva v podnikání apod.

2.6.6 Odborná praxe

Odborná praxe je specifický prostředek vzdělávání, a proto je jí potřeba věnovat mimořádnou pozornost.

Aby byl přínos odborné praxe co největší, je třeba věnovat pozornost těmto bodům:

- 1) příprava – je potřeba žáky na praxi nachystat, připravit. Seznámit je, co je pravděpodobně může potkat, co by měli znát.
- 2) cíl praxe - cílem praxe bylo poskytnout žákům zkušenosti z provozů firem a postavit je do nové role, která se značně odlišuje od všeho, na co byli na naší škole zvyklí. Jde především o zodpovědnost za svoje jednání a odvedenou práci, včasnou

docházku na pracoviště, omezení veškeré absence apod. Provozní praxe je také měřítkem kvality výchovně vzdělávací práce naší školy.

- 3) zabezpečení – stanovení instruktorů (vedoucích) na pracovištích firem a pracovníků školy, kteří budou s instruktory spolupracovat a pravidelně žáky navštěvovat za účelem získání poznatků o průběhu praxe.
- 4) organizace – souvislou odbornou praxi u nás vykonávají žáci 1. ročníku oboru Podnikání, a to od školního roku 2011/2012. Výběr firem, které mají o žáky zájem a jsou připraveny pro souvislou odbornou praxi vytvořit odpovídající podmínky.
- 5) poučení žáků o organizaci souvislé odborné praxe – před samotným nástupem seznámit žáky o délce trvání praxe, o nástupu a ukončení praxe, o závěrečném zhodnocení apod.
- 6) splnění bezpečnostních a právních norem – při nástupu žáků na praxi musí být žáci seznámeni s pracovním řádem, s bezpečností a s vnitřními předpisy dané firmy.
- 7) zdárné splnění samotné praxe – kontrola ze strany učitelů, jestli žáci praxi řádně navštěvují a vykonávají předepsanou práci.
- 8) vyhodnocení z praxe - zpracování zadání pro praxi - informace o dosud získaných vědomostech a dovednostech žáků a požadavky na odborné zaměření praxe (v souladu s podmínkami a možnostmi příslušné firmy), dotazníky s odpověďmi žáků, zaměstnavatelů i učitelů.
- 9) závěr - žáci mají v reálných podmínkách možnost ověřit si úroveň svých vědomostí a dovedností. Dále se mohou přesvědčit o vývoji svého oboru i o možnostech praktického uplatnění po skončení studia.

Zhodnocení konkrétní praxe, výsledky a doporučení pro zlepšení se nachází ve 2. části bakalářské práce.

2.6.7 Fiktivní firma

Písemnou práci na téma fiktivní firma je vhodné použít tam, kde je málo potenciálních zaměstnavatelů, tedy málo firem, které by byly ochotny nabídnout žákům praxi. Jedná se o specifickou přípravu žáků středních škol na budoucí práci. Hlavním účelem fiktivní firmy není jen jakási náhrada na skutečnou odbornou praxi, ale také zkvalitnění přípravy středo-

školsky kvalifikovaných ekonomů. Jde o to, aby prakticky využili získané poznatky z předmětů, jako jsou ekonomie, účetnictví, marketing, ekonomická cvičení, právo apod.

Vypracování práce na téma fiktivní firmy velmi úzce propojuje teoretickou a praktickou přípravu, protože práce ve fiktivní firmě obnáší všechny základní činnosti:

- nákup, prodej, reklama
- investice, náklady, výnosy, hospodářský výsledek
- písemná a elektronická komunikace
- fakturace a účtování

Jediný, i když podstatný rozdíl mezi fiktivní a skutečnou firmou je v tom, že u fiktivní firmy nedochází ke skutečnému pohybu zboží a kapitálu. Na naší škole žáci vypracovávali závěrečnou písemnou maturitní zkoušku z ekonomických předmětů na téma fiktivní firma do roku 2009. Od tohoto roku žáci pracují na podnikatelském záměru.

Ukázka ze zadání podnikatelského záměru

Střední škola sociální péče a služeb, Zábřeh
Zadávací protokol k maturitní práci s obhajobou

Název zkoušky: Podnikatelský záměr

Příjmení, jméno: Dosedlová Lenka

Datum narození: 24. 5. 1993

Studijní obor: 64-41-L/524 Podnikání

Třída: 2. PA

Školní rok: 2012/2013

Na základě doporučení předmětové komise Vám zadávám vypracovat k maturitní práci s obhajobou práci na téma:

Založení firmy

Vedoucím Vaši praktické maturitní práce je stanoven Mgr. Antonín Kapl. Práce bude odevzdána třídnímu učiteli nejpozději **29. března 2013** a její obhajoba bude vykonána v rámci ústní maturitní zkoušky.

Práce musí splňovat následující kritéria:

- 1) rozsah práce min. 15 stran (bez příloh)
- 2) práce bude svázána v kroužkové vazbě, **1 vyhotovení**
- 3) práce bude po 29. březnu 2013 písemně ohodnocena vedoucím práce a oponentem
(žáci dostanou písemné vyjádření před obhajobou)
- 4) obhajoba bude probíhat formou prezentace v power pointu
- 5) náležitosti k vlastnímu textu:
  - 30 řádků na stránku
  - 60 znaků na řádku
  - vnější okraj 2,0 cm
  - horní a dolní okraj 4,0 cm
  - vnitřní okraj: 3,6 cm (soubor, vzhled stránky)
  - nastavení: řádkování 1,5 (formát, odstavce)
  - typ písma: Courier 12 bodů (formát, písmo)
  - zarovnání do bloku, nastavit odstavce 1,5 cm

Obsah práce: - úvod

- charakteristika podnikatelského záměru
- podnikatelský projekt
- cíle podnikatelského projektu
- marketingový plán
- výrobní plán
- finanční plán
- časový harmonogram
- zdroje financování
- přílohy

Důraz bude kladen na finanční plán a zdroje financování.

Práce bude hodnocena na základě těchto kritérií:

- obsahová stránka práce
- grafická úprava práce
- reálnost daného podnikatelského záměru

V Zábřehu dne 17. října 2012

Mgr. Stanislava Kubíčková
ředitelka školy

Převzal (a)

.....

.....

Podpis

2.6.8 Vhodné materiály a pomůcky

Učitel na zpestření, ale hlavně na seznámení, usnadnění a snazší pochopení látky používá mnoho pomůcek. Mám na mysli nejenom nejnovější elektroniku ve smyslu dataprojektorů,

interaktivních tabulí atd., ale i klasické tištěné materiály. Například učitel v ekonomii určitě musí žáky seznámit s mnoha formuláři:

a) týkající se daní:

- daňové přiznání
- daň z nemovitosti
- daň silniční
- a jiné daně

b) formuláře pro sociální správu (odvody na zdravotní a sociální pomůcky)

c) formuláře úřadu práce

Mimo tyto klasické formuláře můžeme zařadit pracovní listy připravené učitelem na hodinu, záznamové listy, doplňovačky, křížovky apod.

Učitel v předmětu účetnictví seznámí žáky určitě s vyplňováním:

- příjmový pokladní doklad
- výdajový pokladní doklad
- faktura
- objednávka
- příkazy k úhradě (jednorázové, trvalé, hromadné)
- obchodní dopisy

2.6.9 Procvičovat probranou látku na aktuálních příkladech

Tato zásada je důležitá pro ekonomické předměty (ekonomii, účetnictví, hospodářské výpočty apod.). Je nezbytné v příkladech uvádět aktuální sazby, aktuální DPH, úrokovou míru, aktuální procenta nezaměstnanosti, procento inflace atd. A tyto hodnoty je potřeba sledovat, protože se neustále mění.

2.7 Zásada názornosti

Už od Komenského víme, že je vhodné do vyučovacího procesu zapojit co nejvíce smyslů. Je dokázáno, že 80 % procent informací získává člověk zrakem, 12 % sluchem, 5 % hmatem a 3 % ostatními smysly. Tady nastává ta chvíle, aby učitel zapojil do výuky moderní pomůcky jako dataprojektor, interaktivní tabuli. Na těchto mediích žáci většinou v bodech látku vidí a do toho poslouchají učitelův výklad, který dané body vysvětluje, objasňuje, rozšiřuje atd. Žák tedy vnímá minimálně dvěma smysly (v případě interaktivní tabule i více smysly) a je velká pravděpodobnost, že si žáci z hodiny něco zapamatují.

Další výhodou těchto novějších pomůcek je to, že žáci vidí, že se do učení dostává nová technologie, která je jim blízká. Kromě zmiňovaných dataprojektorů a interaktivní tabule to jsou samozřejmě stolní počítače, notebooky, tablety, smartphony atd.

Termín názornosti je potřeba také rozšířit o vjemy barvitě, čichové.

Zásada názornosti je velmi důležitá v technických oborech (fyzika, geometrie, matematika, deskriptivní geometrie), tedy v předmětech, které nejsou moc v oblibě, ale jsou nezbytné.

Žáci, kteří dnes získají technické vzdělání, mají mnohem větší šanci na uplatnění v pracovním procesu. Také bych ještě zmínil, že tato zásada názornosti velmi rozšiřuje abstraktní myšlení a s tím souvisí logické myšlení a celkové zvýšení rozumových schopností. Otto Obst definuje zásadu názornosti takto: „Tato zásada vyjadřuje požadavek, aby žáci při učební činnosti vycházeli ze smyslového vnímání, aby poznávali skutečnost na základě bezprostředního vnímání předmětů a jevů“ (Obst, 2006, s. 132).

2.8 Zásada soustavnosti

Jde o to, že vyučovací proces musí na žáky působit dlouhodobě. Proces se postupně doplňuje a rozšiřuje. Učitel si samozřejmě učivo uspořádá tak, aby začínalo od lehčího a pokračovalo k obtížnějšímu a také tak, aby se na sebe postupně navazovalo. To rozvíjí žákovy šance pochopit učivo v souvislostech a také to usnadňuje pochopení, že učivo z jednoho předmětu se prolíná s učivem z jiného předmětu (mezipředmětová vazba).

Josef Malach upozorňuje na to, že zásada soustavnosti vyžaduje přípravu výchovných a vzdělávacích plánů zajišťujících návaznost plnění dílčích výchovných a vzdělávacích cílů (Malach, 2003).

Zásada soustavnosti, tedy zda žáci dokáží poznatky na sebe navazovat, se ověřuje v různých testech.

2.9 Zásada trvalosti

V dnešní bohužel rychlé době se žáci učí na poslední chvíli, s cílem se látku naučit pouze na zítřejší písemku a pak ji klidně zapomenout. Chybí tedy snaha si učivo pamatovat trvale a snaha, aby poznatky získané ve škole, byly použitelné mnoho let. Zde je dobré žáky seznámit třeba s takzvanou křivkou zapomínání (Ebbinghausova křivka zapomínání).

Upozornit žáky, že za trvale naučené vědomosti a dovednosti, jsou považovány ty, které se v paměti uchovávají dlouhodobě a vybaví se nám i při stresových situacích.

Zásada trvalosti navazuje na předešlé zásady, bez jejichž dodržování nemá šanci na úspěch. Opět bych zmínil citát „*Repeticio mater studiorum est!*” - tedy opakování matka moudrosti.

Na průběh zapomínání mají vliv různé vlivy, jakou jsou: forma výuky, motivace, psychická pohoda žáků i učitele, způsob a četnost opakování.

Otto Obst charakterizuje zásadu trvalosti takto: „ Zásada trvalosti má na zřeteli trvalé osvojení vědomostí a dovedností na takové úrovni, aby tyto vědomosti a dovednosti v podobě poznatkových a činnostních struktur byly pro každého jedince trvalým a použitelným nástrojem jeho dalšího sebevzdělávání a samozřejmě v pracovní činnosti“ (Obst, 2006, s. 133).

2.10 Zásada cílevědomosti

Tato zásada říká, stanovit si cíl je důležité jak pro žáka, tak i pro učitele. Žák by si měl stanovit nějaký cíl a pro ten se učit. Souvisí to samozřejmě s motivací a s vytrvalostí. A pro

učitele je nezbytné stanovit si jak cíl na každou vyučovací jednotku, tak i cíl na půl rok, či celý rok. S těmito cíli by měl učitel žáky seznámit a kontrolovat, jak se plní. Každý cíl by měl směřovat k naplnění žákových kompetencí. Jsou to kompetence k vědomostem, dovednostem a postojům.

Cílevědomost nebo také uvědomělost není možná bez motivace a aktivizace žáků. Aktivizace není možná při únavě mozkové kůry, té nutno předcházet „tím, že hovoříme pestře, abstraktně i názorně, kombinujeme metody, měníme formy práce, a tím udržujeme třídu v duševní aktivitě.“ (Mojžíšek, 1975 – „**zlaté pravidlo vyučování**“).

3 POPIS OBORU A DANÉ ŠKOLY

V praktické části se snažím pomocí dotazníku zjistit silné a naopak slabé stránky praxe, kterou musí vykonat žáci studijního oboru **Podnikání**. Konkrétně mě zajímaly názory na povinnou praxi během studia a to pohledem z 3 různých stran:

- 1) odpovědi samotných žáků
- 2) odpovědi zaměstnavatelů
- 3) a samozřejmě i názory samotných učitelů (jako určitá sebereflexe)

3.1 Charakteristika oboru Podnikání

Jedná se o střední vzdělání s maturitou trvající dva roky. Jde o nástavbové studium, tedy nejlepší žáci z učebních oborů, ať už z naší školy, nebo z kterékoliv jiné školy, se mohou přihlásit a pokud uspějí u přijímacích zkoušek, dodělat si úplné středoškolské vzdělání zakončené maturitou.

Obsah školního vzdělávání programu Podnikání vychází z platného rámcového vzdělávacího programu (RVP). Samotný obsah je potom dán učebním plánem, který ale musí vycházet z RVP, ale který si upravuje každý učitel podle sebe. Součástí učebního plánu je jak všeobecné vzdělávání, tak odborné učivo vhodné k danému oboru podnikání. Tento obor je přednostně určen, jak vychází z jeho názvu, žákům, kteří si jednou chtějí založit živnost a začít podnikat. Samozřejmě mohou žáci po vystudování pracovat v zaměstnaneckém poměru, tedy nechat se zaměstnat v nějakém podniku a zde vykonávat především obchodní, prodejní, ekonomickou či administrativní činnost. Další z možností je pokračovat ve studiu na vyšší odborné škole nebo na vysoké škole.

3.2 Obsah výuky

Vzdělávací program umožňuje získání jak všeobecných, tak odborných vědomostí, učivo je rozpracováno ve vyučovacích předmětech. Při výuce jednotlivých předmětů se uplatňují

mezipředmětové vazby se souvisejícím učivem jiných vyučovacích předmětů. Velmi úzce jsou především propojeny všechny ekonomické předměty, tedy ekonomie, účetnictví, marketing, management, hospodářský zeměpis, fiktivní firma, právo. Cílem přípravy je, aby si žáci osvojili učivo ve vzájemných souvislostech. Důraz je kladen na rozvíjení klíčových kompetencí a na osvojování dovedností před získáváním vědomostí, které mají časově omezenou platnost.

Důležitou součástí výuky je rozvoj jazyků, jako jeden z předpokladů najít jednou odpovídající zaměstnání. Důraz na cizí jazyk je velký, už jenom proto, že mnoho žáků naší školy si vybírá jako povinný předmět u státní maturity právě cizí jazyk.

Matematické vzdělávání rozvíjí a prohlubuje numerické dovednosti a návyky žáků, vybavuje je poznatky potřebnými pro studium daného oboru, pro úspěšnou profesionální činnost a usnadňuje pochopení technických a ekonomických jevů a souvislostí. Nezbytné matematické vzdělání je potřeba i k tzv. finanční gramotnosti (viz. samostatná kapitola).

Odborný obsah studijního oboru vychází z toho, že rozvíjející se tržní ekonomika vede stále více lidí k samostatnému podnikání. Hlavní důraz se klade na osvojení vědomostí a dovedností ve všech podnikových činnostech. Cílem všech odborných předmětů je poskytovat žákům dostatečné znalosti o podnikání a naučit je tyto znalosti využívat v situacích, se kterými se budou jako podnikatelé a zaměstnanci setkávat.

Typickými činnostmi, kterými se absolventi studijního oboru podnikání budou zabývat, jsou manažerské a marketingové činnosti v podniku, činnosti spojené s nákupem, prodejem, výrobou nebo s poskytováním služeb. Dalším důležitým bodem bude žáky seznámit s finančním hospodařením podniku, tedy znát jeho náklady, výnosy, hospodářský výsledek. Tyto pojmy propojit jak v ekonomii, tak například i v účetnictví.

3.3 Uplatnění absolventa v reálném pracovním životě

Absolventi školy najdou široké uplatnění a to jak v soukromé, tak i ve státní sféře. V soukromé sféře je žák plně připraven na možnost pustit se do vlastního podnikání. Samozřejmě je možnost se nechat zaměstnat a vykonávat pozici především na místě obchodního, účetního oddělení.

Ve státní sféře by zaměstnanci mohli vykonávat technicko administrativní, obchodní, účetní a jinou práci. Absolvent se může ucházet rovněž o přijetí ke studiu na vysoké škole, a to především ekonomického a ekonomicko-správního zaměření.

3.4 Odborné kompetence

Příprava žáka ve školním vzdělávacím programu Podnikání směřuje k tomu, že absolvent po dokončení

- **zajišťuje obchodní činnost podniku**, tzn. že absolventi
  - se orientují v obchodně podnikatelských aktivitách tržních subjektů
  - provádějí a zajišťují nákup a prodej zboží a služeb
  - vyhotovují typické písemnosti v normalizované podobě
  - ovládají propagaci výrobku nebo služby
  - uplatňují poznatky psychologie prodeje
  - vhodným způsobem reprezentují firmu a spoluvytvářejí image firmy na veřejnosti
  - znají základní výrobní technologie a parametry výrobků nebo služeb a dovedou je prezentovat zákazníkovi

- **efektivně hospodaří s finančními prostředky**, tzn. že absolventi
  - se orientují v subjektech finančního trhu, činnosti bank a v obchodování s cennými papíry
  - provádějí platební styk a zpracovávají doklady související s hotovostním a bezhotovostním platebním stykem
  - sestavují kalkulace výrobků a služeb, znají principy tvorby cen
  - orientují se v daňovém systému, umí vypočítat daňovou povinnost
  - vypočítají a odvádějí zákonné odvody
  - účtují pohledávky, závazky, náklady, výnosy
  - provádějí účetní závěrku a uzávěrku

- **zajišťuje typické podnikové činnosti**, tzn. že absolventi
  - zabezpečují hlavní činnosti s oběžným a s dlouhodobým majetkem
  - zajišťují zásobování
  - zpracovávají doklady související s evidencí zásob, dlouhodobého majetku, zaměstnanců, prodeje a s hlavní činností
  - zjišťují potřebu investic, hodnotí investiční příležitosti

3.5 Klíčové kompetence

Příprava žáka ve školním vzdělávacím programu Podnikání vytváří předpoklady pro další rozvoj v pracovním, občanském i osobním životě. Absolvent

- jedná ekonomicky a v souladu se strategií udržitelného rozvoje
- zná význam a účel vykonávané práce, její finanční a případně i společenské ohodnocení
- zvažuje při plánování a posuzování určité činnosti (v pracovním procesu i v běžném životě) možné náklady, výnosy, zisk, vliv na životní prostředí, sociální dopady
- nakládá s materiály, energiemi, odpady, vodou a jinými látkami ekonomicky a s ohledem na životní prostředí
- zná práva a povinnosti zaměstnanců a zaměstnavatelů
- dbá na bezpečnost práce a ochranu zdraví při práci
- jedná odpovědně, samostatně a iniciativně nejen ve vlastním zájmu, ale i pro zájem veřejný
- dbá na dodržování zákonů a pravidel chování, respektuje práva a osobnost druhých lidí, vystupuje proti nesnášenlivosti, xenofobii a diskriminaci
- dokáže zkoumat věrohodnost informací, nenechává se manipulovat, tvoří si vlastní úsudek a je schopen o něm diskutovat s jinými lidmi

3.6 Způsob ukončení vzdělávání, potvrzení dosaženého vzdělání a kvalifikace

Vzdělání se ukončuje maturitní zkouškou. Nová maturitní zkouška se skládá ze společné státní části a z profilové (školní) části. Aby žák uspěl u maturity, musí úspěšně složit povinné zkoušky obou těchto částí. Dokladem o dosažení stupně vzdělání je vysvědčení o maturitní zkoušce.

3.7 Výukové formy a metody

Metody a formy vzdělávání jsou rozpracovány v úvodu každého vyučovacího předmětu. Tyto metody si zvolí každý učitel sám, podle svého nejlepšího uvážení, podle své praxe a zkušeností. Vyučující kladou důraz na to, aby žáci dosahovali maximálních výsledků s ohledem na své možnosti. Cílem je vytvářet a rozvíjet profesní schopnosti a vlastnosti žáků.

Výukové strategie jsou orientovány na autodidaktické metody, které vedou žáky k samostatnému učení a práci. Také je zde snaha o to, aby si žák dané informace vyhledal a zjistil sám, učitel je pouze jakýmsi průvodcem studia. Velmi je upřednostňována týmová práce. Velký důraz je proto kladen na motivaci – zařazování her, soutěží, simulačních a situačních metod – např. řešení konfliktů, veřejné prezentace žáků apod.

3.8 Organizace výuky

Výuka je organizována jako dvouleté denní studium pro absolventy tříletých oborů střední školy s výučním listem. Výuka probíhá v budově školy na nám. 8. května 2, která je vybavená moderní jazykovou učebnou a třídami vybavenými dataprojektory a počítači s možností připojení k internetu. Pro zdokonalování výuky a při dalších činnostech v rámci výuky nebo v rámci trávení volného času mohou žáci využívat dvě počítačové učebny s možností připojení k internetu nebo odbornou knihovnu.

Každý žák během studia absolvuje individuálně dvoutýdenní odbornou praxi v podnicích, úřadech nebo u živnostníků zaměřenou na agendu související s podnikáním.

II.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 REALIZACE MARKETINGOVÉHO VÝZKUMU

V teoretické části jak jsem předepsal se pokusím pomocí marketingového průzkumu zjistit, jak se daří, či nedaří na naší škole propojit teorii s praxí. Zaměřil jsem se na konkrétní 1 obor a to na obor nástavbového studia Podnikání:

Budu zjišťovat pomocí dotazníkového šetření tyto 3 oblasti:

- 1) Jak jsou spokojeni zaměstnavatelé s našimi žáky?
- 2) Co očekávají naši žáci od praxe v konkrétním podniku? Zjistit smysluplnost a přínos odborných praxí pro žáky.
- 3) Jak to vidí učitelé? Zjistit, zda má praxe přínos pro teoretické studium

Na základě těchto výsledků výzkumu potom navrhnout vhodná opatření, doporučení. Vyzdvihnout dosavadní silná místa naší výuky (teorie) a naopak objevit a přesně formulovat slabá místa, která se postupně snažit eliminovat.

Zvolil jsem formu přímého marketingu (nebo-li direkt marketing) a díky tomu, že jsem v přímém kontaktu, jak s žáky, tak samozřejmě s kolegy pedagogy, tak i s některými zaměstnavatel, jsem je mohl oslovit osobně (v případě některých zaměstnavatelů jim byl dotazník poslán přes žáka). Právě díky osobnímu kontaktu mi přijde tato metoda jako nejúčinnější, ale také nejrychlejší a nejekonomičtější. Moje volba představuje základní kvantitativní výzkum s různými aplikovanými prvky.

4.1 Dotazníkové šetření

Za základní soubor respondentů jsem zvolil žáky dvou tříd nástavbového studia. Tito žáci ve druhém ročníku musí povinně absolvovat dvoutýdenní praxi. Praxi si zajišťují sami v různých podnicích, na obecních úřadech apod. (viz výčet níže). V případě, že si žák nenašel žádnou praxi sám, umožnila mu škola vykonat alespoň praxi u nás, jako výpomoc sekretářek. Při vlastním vyplňování dotazníků jsem využil jak otázek otevřených, kdy respondenti mohli, ale nemuseli být omezeni počtem napsaných slov, ale více jsem se snažil zařadit uzavřené otázky, kdy respondenti pouze zakroužkovali jednu nebo více odpovědí.

Přehled míst praxe a také vlastní náplň praxe – 1.třída

Jméno žáka	Místo praxe	Hlavní náplň práce
Nikola P.	Edimex spol. s.r.o.	- práce v účetním programu Pohoda - prohlížení a kontrola starších dokladů - odevzdání DPH na FÚ - inventarizace pokladny
František S.	DRUMEL Co. s.r.o.	- kontrola účetních dokladů - práce ve výrobě
Terezie H.	Bludovská a.s.	- kontrola účetních dokladů - příprava na valnou hromadu - pokladna - harmonogram docházky
Monika B.	Paliova Energo a.s.	- vypisování pohledávek, dokladů - třídění pošty - seznámení s účtováním v programu Pohoda
Anna L.	Everstar s.r.o.	- zhotovení a archivace vnitřních dokladů - práce ve skladu
Markéta H.	Práce u živnost- níka	- práce s účetním programem Pohoda - práce se skladovým systémem - komunikace se zákazníky přes e-mail
Julie S.	Edimex spol. s.r.o.	- práce v účetním programu Pohoda - prohlížení a kontrola starších dokladů - odevzdání DPH na FÚ - inventarizace pokladny
Michaela H.	Obec Postřel- mov	- práce v knihovně - korespondence, pozvánky na akce - zajišťovala filmy pro kino
Jan B.	M.k.R. PLUS, spol. s.r.o.	- práce ve výrobě - kalkulace

Lucie H.	Charita Zábřeh	- vedení pokladny - práce s dokumentací - účetnictví
Adéla N.	Obec Rájec	- účetnictví - skartace vyřazených dokladů - pokladna - práce v archívu
Monika M.	Obec Libina	- zapisování údajů do počítače (Excel) - skartace - kopírování

Přehled míst praxe a také vlastní náplň praxe – 2. třída		
Jméno žáka	Místo praxe	Hlavní náplň práce
Tereza D.	Obec Bohuslavice	- skenování stavební dokumentace - vybírání poplatků – vodné, stočné, odpady
Tomáš J.	Slovácké strojírny	- práce ve výrobě - účetní doklady
Tomáš M.	IT Comp	- práce s webovými stránkami - vyřizování objednávek
Michal K.	Pneuservis	- práce v archívu - vyřizování pošty
Kateřina S.	ORPA Papír a.s.	- práce ve skladu - skartace - práce na expedici

Veronika P.	ORPA Papír a.s.	- práce ve skladu - skartace - práce na expedici
Renata K.	KOMFI spol. s.r.o.	- zakládání faktur - skartace dokumentů
Markéta K.	Obec Branná	- vybírání poplatků – vodné, stočné, odpady - dělání pozvánek na akce obce
Lucie S.	Papírny Větrní a.s.	- dokladová inventura - vyhotovení účetních dokladů - třídění v archívu
Charlota P.	lázně Bludov, s.p.	- zakládání dokumentů - chystání propagačních materiálů
Stanislav L.	Pneucentrum	- účetní doklady - vyřizování objednávek
Jakub L.	Speciální základní škola	- třídění účetních dokladů - práce v archívu - zařazení majetku
Beáta K.	Gamaprint , Šumperk	- práce s účetnictvím v programu Pohoda - inventura - kontrola tonerů
Markéta P.	Obec Maletín	- práce v archívu - vyřizování pošty - účetní kniha
Žaneta P.	Obec Bohuslavice	- skenování stavební dokumentace, - dokumentace Czech point - evidence obyvatel - poplatky – vodné, stočné, odpady

Lenka D.	Penam a.s.	- vedení pokladny - kontrola a zakládání nákladových listin - práce v archívu - inventura
Vendula H.	Maják Šumperk	- inventura - potvrzení rezervací - přijímání zboží
Aneta P.	Maják Šumperk	- inventura - potvrzení rezervací - přijímání zboží

Z daných míst, kde měli žáci svoji praxi můžeme vyčíst následující statistiku:

- 1) 10 x - Společnost s ručeným omezením
- 2) 8 x - Živnostník
- 3) 8 x - Obecní úřad
- 4) 7 x - Akciová společnost
- 5) 2 x - Střední škola sociální péče a služeb
- 6) 1 x - Speciální základní škola
- 7) 1 x - Státní podnik
- 8) 1 x - Charita

Nejprve jsem analyzoval dotazník určený pro žáky, kteří povinně absolvovali 14 denní praxi. Respondenti mohli vybírat pouze z jedné odpovědi nebo eventuelně mohli zaškrtnout více odpovědí.

4.2 Charakteristika respondentů

4.3 Dotazník týkající se odpovědi žáků

V této podkapitole se bude zabývat charakteristikou respondentů. Jedná se tedy o žáky tzv. nástavbového studia, kteří studují obor Podnikání. Jde o žáky, kteří vystudovali učební obor a mají zájem si dodělat maturitu.

Z vystudovaných učebních oborů se jedná nejčastěji o:

- kuchař - číšník
- zahradník – zahradnice
- farmář – farmářka
- kadeřnice
- truhlář
- automechanik.

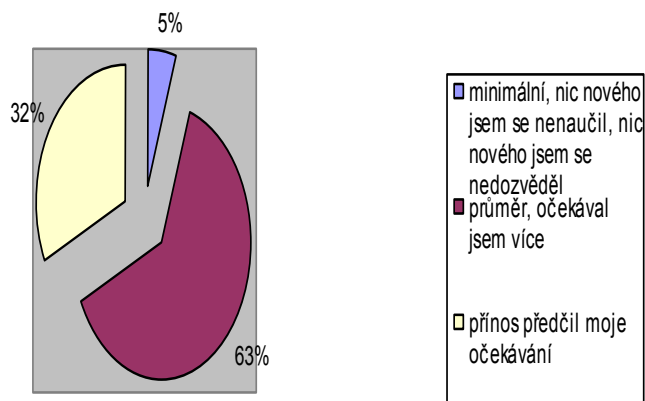
Je vidět, že se jedná o pestrou směsici učebních oborů.

Pojďme přistoupit přímo k analýze jednotlivých otázek.

1. otázka zněla:

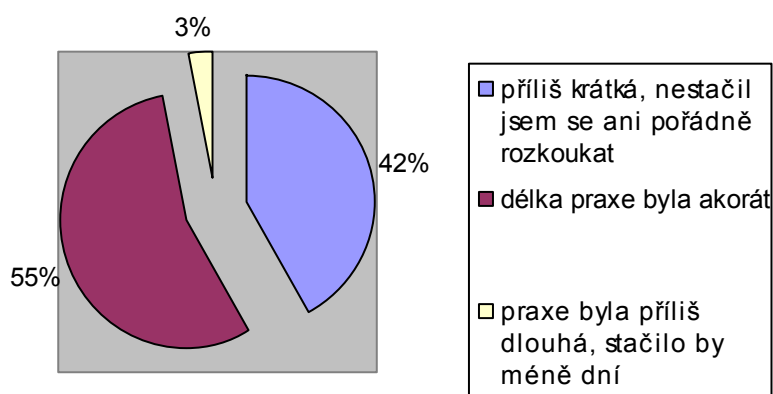
Jak byste zhodnotil přínos praxe pro další možnost uplatnění v zaměstnání? Nejvíce odpovědí bylo B tedy varianta určitého průměru, zde bylo 24 odpovědí (63 %), variantu C tedy, že daná praxe předčila očekávání byla zvolena 12x (32 %), a variantu A, která vypoovídá o určitém zklamání z praxe zvolili 2 žáci (5 %), jedná se pravděpodobně o žáky, kteří už nějakou praxi měli a očekávali tedy něco víc.

Jak byste zhodnotil přínos praxe pro další možnost uplatnění v zaměstnání?

2.otázka se dotazovala na **délku praxe**? Nejvíce odpovědí bylo u možnosti B – tedy že délka praxe byla akorát – 21 odpovědí (55 %), potom byla možnost A, že praxe byla příliš krátká – 16 odpovědí (42 %) a pouze 1x odpověď C, že byla praxe příliš dlouhá (3 %). Můj osobní názor je, že praxe byla příliš krátká, žáci si nemohli projít všechna oddělení v daném podniku. Také mistr, či vedoucí, který je měl na starost jim nemohl dát nějakou složitější a delší práci.

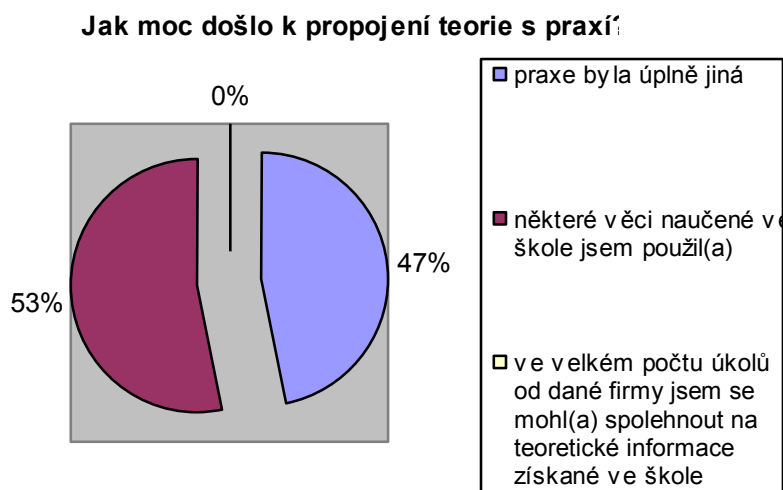
Délka praxe byla?

3.otázka: **Jak moc došlo k propojení teorie s praxí?**

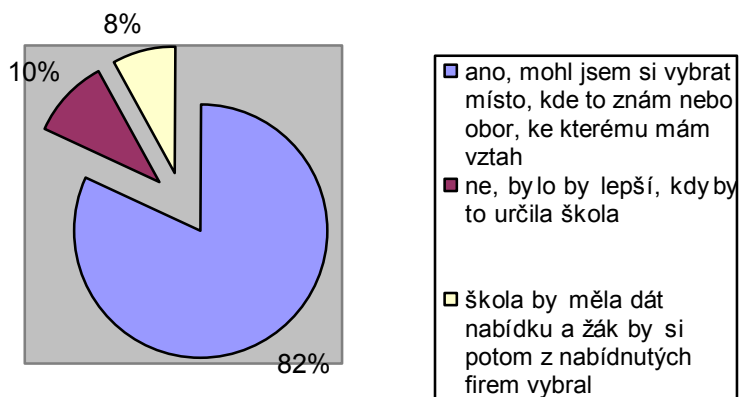
Nejvíce odpovědí, ale pouze těsně byly u možnosti B, tedy některé naučené poznatky na praxi jsme použili – 20 x (53 %), pouze o 2 odpovědi méně bylo u varianty A, praxe byla

úplně o něčem jiném – 18 x (47 %). Variantu C si nikdo nezvolil. Ono, v tomto případě bych zmínil, že během 14 denní praxe je příliš málo prostoru poznat, které znalosti naučené ve škole se upotřebí a které nikoliv.

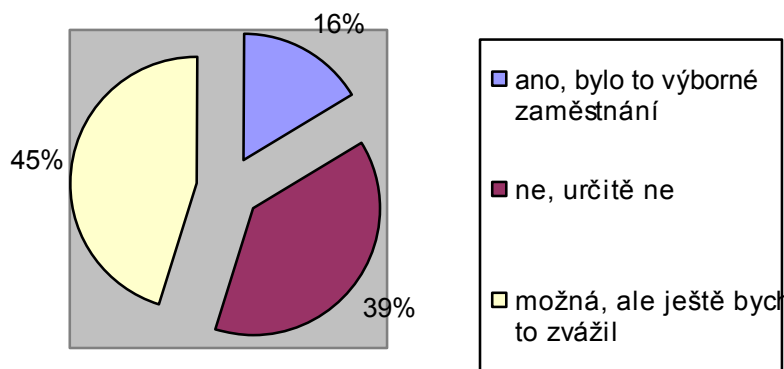
U 4. otázky, **zda bylo správné ponechat výběr zaměstnavatele na žácích** byli celkem jasné odpovědi. Varianta A, že to bylo správné, aby si žáci vybrali praxi v oboru, ke kterému mají vztah byla zvolena 31 (82 %), pouze 4 žáci byli rádi, že rozhodnutí za ně udělala škola (10 %) a 3 žáci si myslí, že škola měla udělat nabídku, ze které by si vybrali (8 %). Zde souhlasím, i já si myslím, že je správné, aby si žáci sami vybrali , kde a v jakém oboru chtějí strávit praxi.

Bylo správné, že výběr zaměstnavatele byl ponechán na žácích ?

Otázka 5 byla velmi zajímavá, ptal jsem se, **zda by na místě, kde měli praxi, chtěli mít jednou i stálé zaměstnání.** Těsně vyhrála možnost C- 17 odpovědí, tedy možná ANO (45 %), v závěsu byla varianta určitě NE, 15 odpovědí (39 %) a pouze 6 odpovědí u A, ANO bylo by to výborné místo (16 %). 14 denní doba je sice velmi krátká, ale pokud si i v této extrémně krátké době udělali žáci v dané firmě dobré jméno, myslím si, že šance na pozdější uplatnění zde je nebo alespoň brigáda o víkendech či prázdninách apod.

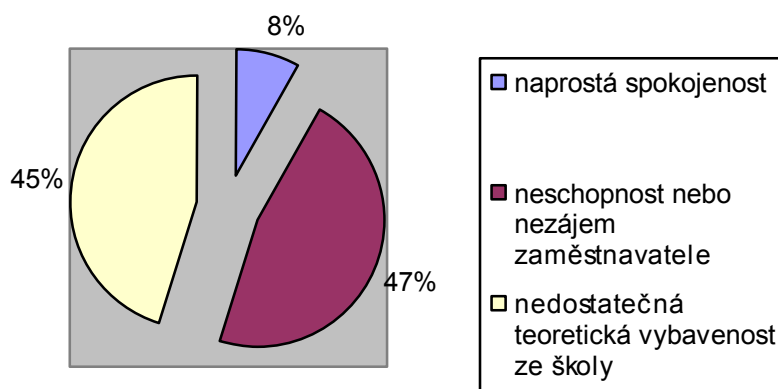
Uvažujete, že byste na místě, kde jste měl praxi jednou pracoval?

6. otázka **Pokud jste byli alespoň částečně nespokojeni s náplní praxe, v čem vidíte chybu?**

Zde byli skoro vyrovnané možnosti B – 18x (47 %) a C – 17x (45 %), tedy odpovědi neschopnost nebo nezáměr zaměstnavatele, respektive nedostatečná teoretická vybavenost ze školy. Zajímavé je, že 3 žáci byli asi naprosto spokojeni, protože nezvolili žádnou z uvedených variant, (8 %). Pro učitele je hlavní bod odpověď C, kdy žáci mají pocit, že nebyli ze školy dostatečně teoreticky vybaveni.

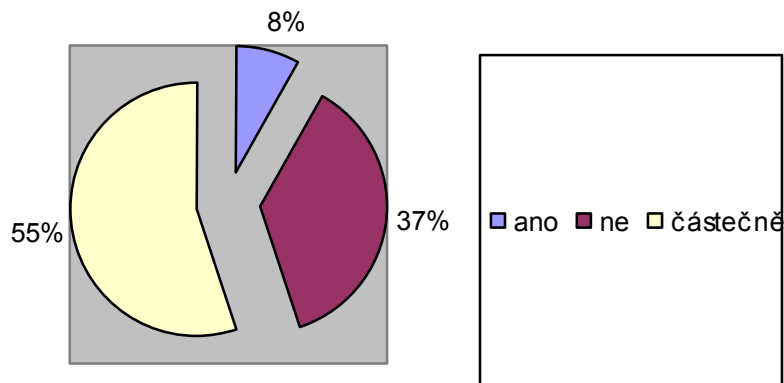
Pokud jste byli, alespoň částečně nespokojeni s náplní praxe, v čem vidíte chybu?

V 7. otázce jsem se ptal, **zda-li chtěli jednou pracovat ve stejném oboru, kde měli praxi**. Mohlo se stát, že si žáci vybrali daný podnik podle toho, čím se zabývá a přesto nebyli spokojeni. Z důvodu špatného šéfa, kolektivu, neadekvátní práce apod. A jak to dopadlo? Nejvíce byla zvolena varianta C (21x), tedy, že byli spokojeni částečně (55 %). Potom bohužel možnost, že nebyli spokojeni, varianta B (14x, 37 %) a nejméně hlasů získala varianta A, že byli spokojeni (3x, 8 %). Vzhledem k tomu, že si sami žáci vybírali obor a místo praxe, bylo by na místě jednou i trvalé pracovní uplatnění v tomto oboru.

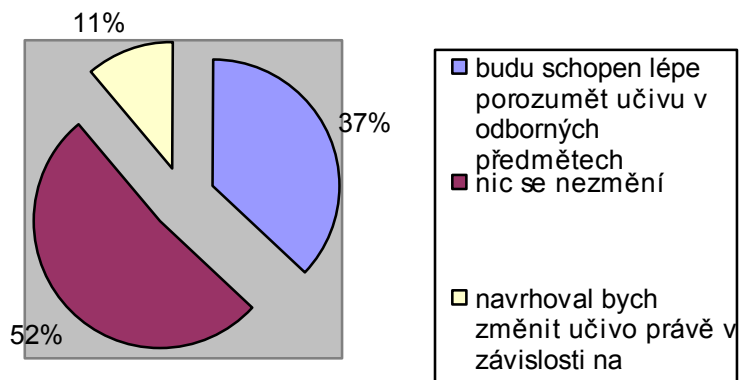

Uvažujete, že byste jednou pracoval ve stejném oboru jaký jste měl na praxi?

Další 8. otázka se týkala **zda se po absolvování praxe budou žáci dívat na teorii trošku jinak?** A výsledek? Nejvíce B 20x (52 %), tedy, že se nic nezmění, poté možnost A, 14x (37 %), že to mělo smysl, že budou lépe chápat propojení teorie s praxí a na konec možnost C, 4x (11 %), že by žáci po praxi rádi změnili učivo. Zde bohužel si většina žáků myslí, že se nic nezmění.

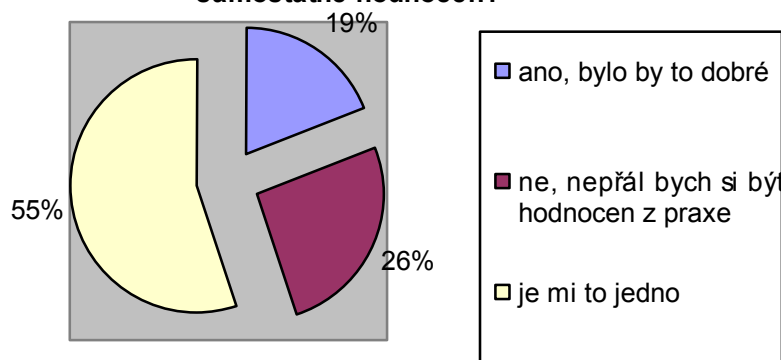
Po absolvování praxe?

I další 9. otázka se opět týkala možnosti navrhnout změnu výuky po absolvované praxi. Otázka zněla: **Zda-li je škoda, že souvislá praxe není hodnocena jako samostatný**

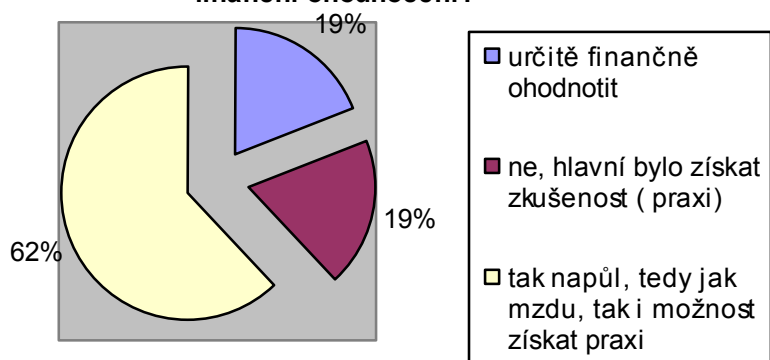
předmět? Většina (21 x , 55 %) odpověděla, že jim to je jedno. Na druhém místě skončila odpověď B (10 x, 26 %), že by si to, nepřáli. A odpověď A - ANO, byla zvolena pouze 7 x, 19 %).

Je podle Vás škoda, že souvislá praxe není hodnocen jako samostatný předmět, který by tedy bal i samostatně hodnocen?

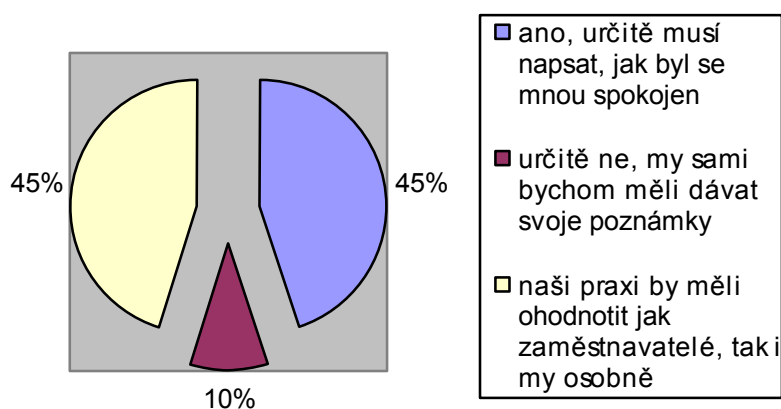
Otázka 10. se týkala financí, **jestli by měli být žáci na praxi finančně ohodnoceni nebo ne?** Nejvíce odpovědí bylo C (24 x, 62 %) tedy možnost tak napůl, tedy možnost získat praxi, ale i nějaký přívýdělek. Na druhém místě skončila odpověď A i B (7 x, 19 %), takže možnost určitě finančně ohodnotit, respektive ne, hlavní bylo získat zkušenost. Mým názorem je, aby si žáci mohli, i něco málo přivydělat.

Měli byste být na praxi ohodnoceni i finančně nebo je to jenom součástí určité povinnosti, bez nároku na finanční ohodnocení?

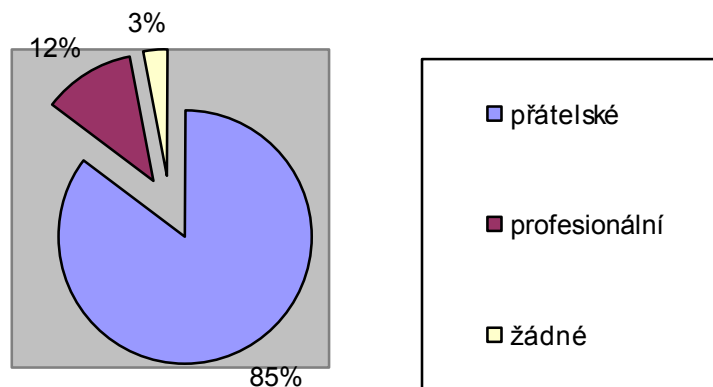
Na otázku 11 jsem se ptal i přesto, že určité písemné ohodnocení od zaměstnavatele bylo povinné. **Tedy zda by měl praxi ohodnotit i zaměstnavatel?** Odpověď A i C 17x, (45 %) tedy odpovědi, že by zaměstnavatel měl dát písemné zhodnocení, respektive možnost C, že by měli písemně zhodnotit praxi obě stany, jak žáci, tak i zaměstnavatel. A nejméně žáků si vybralo možnost B (4x, 10 %), určitě ne. Určité písemné shrnutí praxe by mělo přijít, jak ze strany zaměstnavatele, tak i ze strany daného žáka.

Měl by Vaši praxi ohodnotit i zaměstnavatel?

12. otázka **Moje vztahy s nadřízeným byly?** Zde jasně převládla odpověď A (33x, 87 %) přátelské. Možnost B profesionální, zvolili 4 žáci (12 %) a pouze 1 žák neměl se šéfem žádné vztahy (3 %). Osobně si myslím, že vztahy by měly být v první řadě profesionální až potom přátelské, smutné je pokud nejsou žádné.

Moje vztahy s přímým nadřízeným byly?

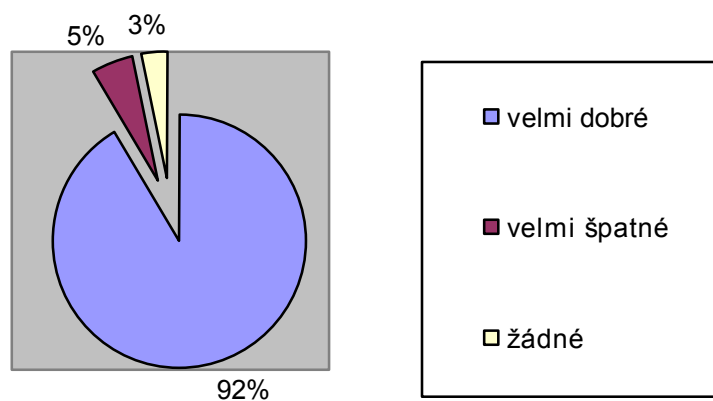

13. otázka: A jaké byly vztahy mezi žáky a zaměstnanci?

Nejvíce velmi dobré (32x, 84 %), následovala možnost, že si žáci se zaměstnanci nevytvořili žádné vazby (4x, 11 %) a nakonec i 2 hlasy pro vztahy velmi špatné (5 %).

Dle mého názoru si za tak krátkou dobu na pracovišti nemohli žáci vytvořit se zaměstnanci vztahy.

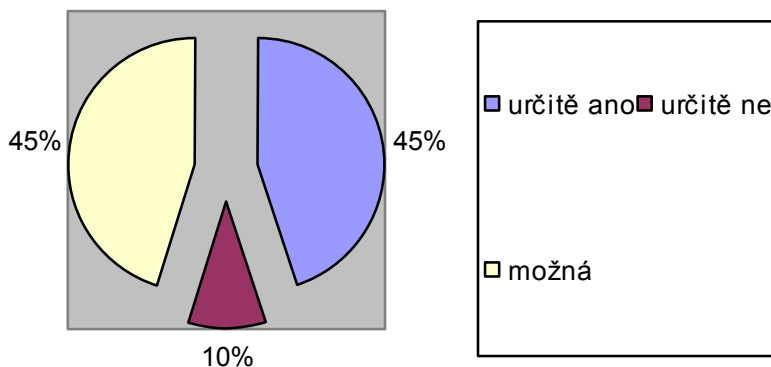
Moje vztaky s dalšími zaměstnanci byly

Otázka předposlední se týkala, **zda by žáci svoje praxe doporučili někomu jinému, třeba svým následovníkům?** Zde byl stejný počet odpovědí 17x (45 %) pro varianty A a C, tedy určitě ANO, respektive možná. A 4 hlasy (10 %) určitě NE. Tyto odpovědi navazují

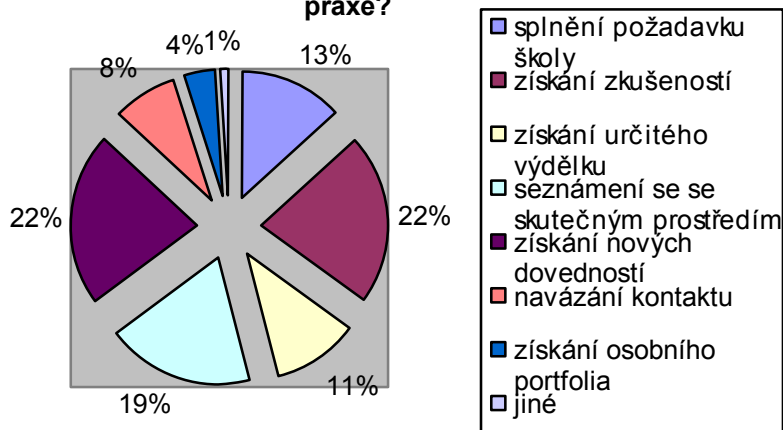
na předešlé, pokud měl daný žák na praxi dobré vztahy se svým nadřízeným i s kolektivem, určitě doporučí danou praxi i někomu dalšímu.

Doporučili byste Vaši praxi někomu jinému?

A konečně poslední otázka zněla: **V čem spatřujete největší přínos souvislé praxe?** Zde měli žáci na výběr z více možností a odpovědi použijí zároveň jako určité shrnutí celé praxe. Takže na poslední otázku odpovědělo shodně stejný počet hlasů na možnost B a E (15 x, 39 %), tedy získání zkušeností, respektive získání nových dovedností. Myslím si i já, že toto byl určitě jeden z hlavních záměrů celé praxe. Na třetím místě skončila odpověď D, seznámení se se skutečným pracovním prostředím. 9 žáků zvolilo variantu A, že pouze splnili požadavek školy, to si myslím, že je málo. 6 žáků praxi pojalo jako určitou možnost navázání pracovních kontaktů pro pozdější zúročení. 3 lidé v praxi viděli hlavně možnost si přivydělat a další 3 žáci v praxi viděli možnost získat osobní portfolio pro svou další potřebu. Pouze jeden žák viděl v praxi i něco jiného, bohužel nenapsal co.

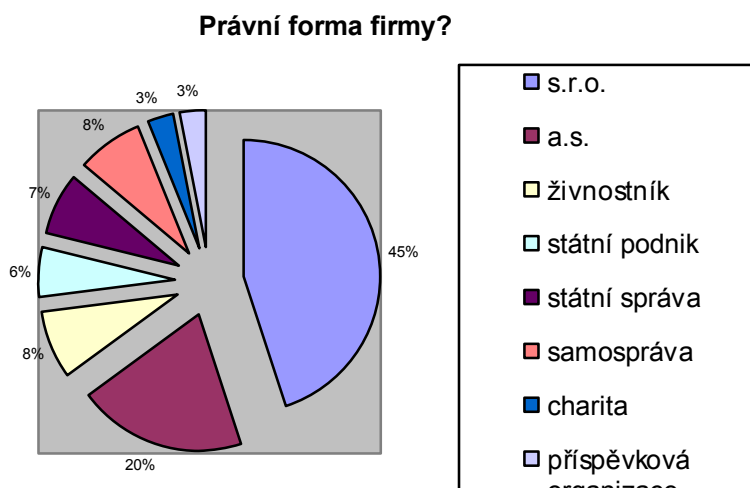
V čem osobně spatřujete největší přínos souvislé praxe?

4.4 Dotazník určený pro zaměstnavatele

Za druhé jsem analyzoval dotazník určený pro zaměstnavatele, kteří měli na praxi naše žáky. Respondenti tedy mohli vybírat buď pouze z jedné odpovědi nebo častěji si vybírali z hodnotící škály, kdy mohli přiřadit hodnotu 1-5 a platilo stejné známkování jako ve škole tedy 1 nejlepší známka a 5 nejhorší známka. Celý dotazník je rozdělen na 3 části. V první jsou 2 všeobecné otázky týkající se na právní formu a profesi jak bude žák na praxi vykonávat. 2. část je zaměřena na odborné požadavky na žáky, zda je mají, či ne. A ve 3. části se ptám zda žáci mají či nemají další vhodné předpoklady potřebné na praxi (i pro pozdější práci). Samotné otázky byly následující.

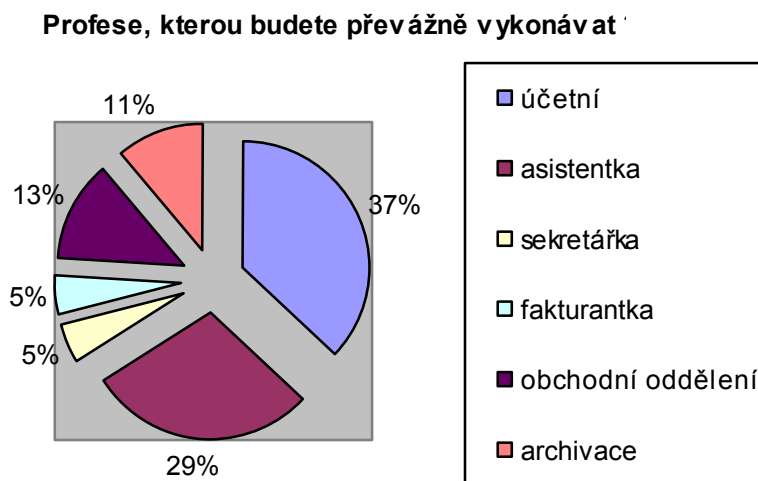
- 1) V první otázce jsem zjistil, ve kterých společnostech podle právní formy si žáci zajistili praxi:
  - a) společnost s ručením omezeným - 12x
  - b) akciová společnost – 7x
  - c) živnostník – 5x
  - d) státní podnik – 3x
  - e) státní správa 4x
  - f) samospráva – 5x
  - g) charita – 1x
  - h) příspěvková organizace –1x

2) Druhá otázka se ptala, jakou pozici v dané firmě žáci vykonávali.

- a) účetní – 14x
- b) asistentka – 11x
- c) práce na obchodním oddělení – 5x
- d) sekretářka – 2x
- e) fakturantka – 2x
- f) práce v archívu – 1x

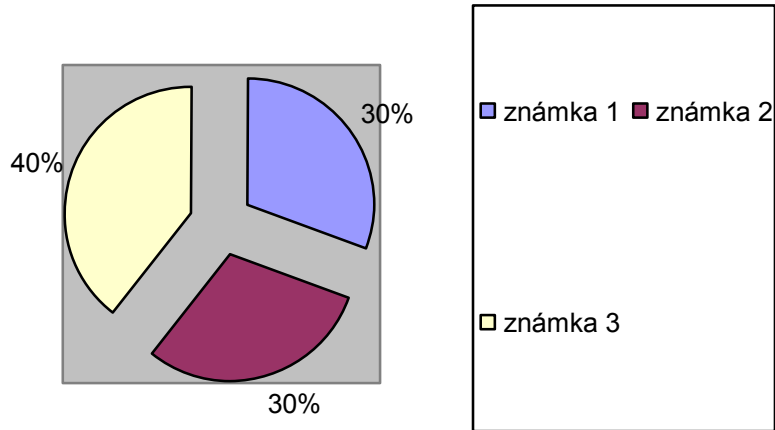
Samozřejmě žáci většinou vykonávali více pracovních činností na různých pozicích, ale tyto profese vykonávali nejvíce času.

3) 3. až 10. otázka se týkala zda měli žáci dostatečné odborné znalosti.

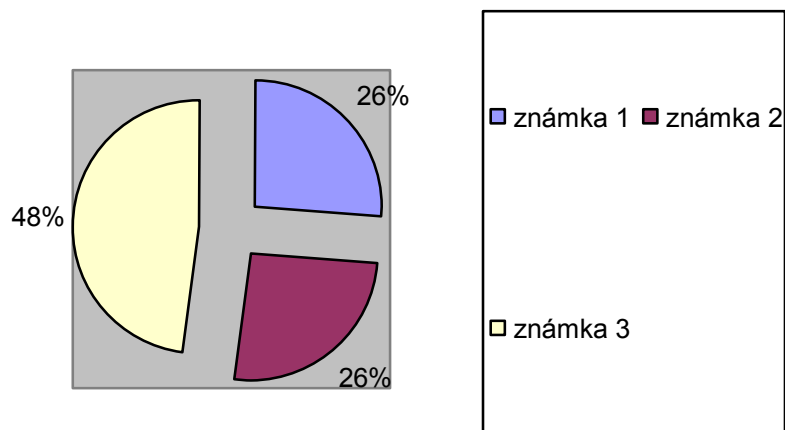
- a) z účetnictví – průměr 2,08, nejlepší známka byla 1 a to 7x, nejhorší známka byla 3 a to 9x.

Hodnocení znalostí z účetnictví?

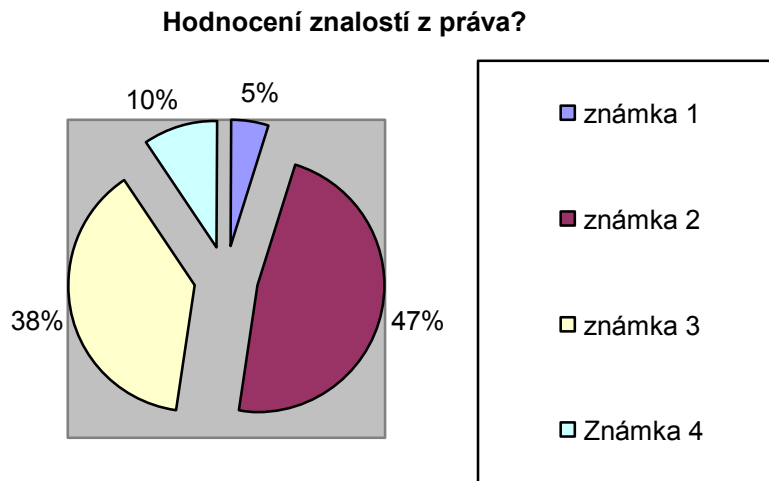
b) z ekonomie - průměr 2,21, nejlepší známka byla 1 a to 6x, nejhorší známka byla 3 a to 11x.

Hodnocení znalostí z ekonomie?

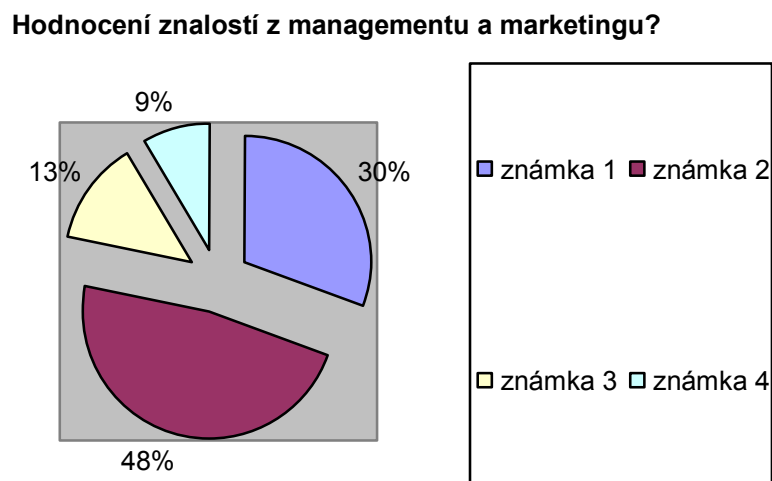

c) z práva - průměr 2,52, nejlepší známka byla 1 a to 1x, nejhorší známka byla 4 a to 2x.

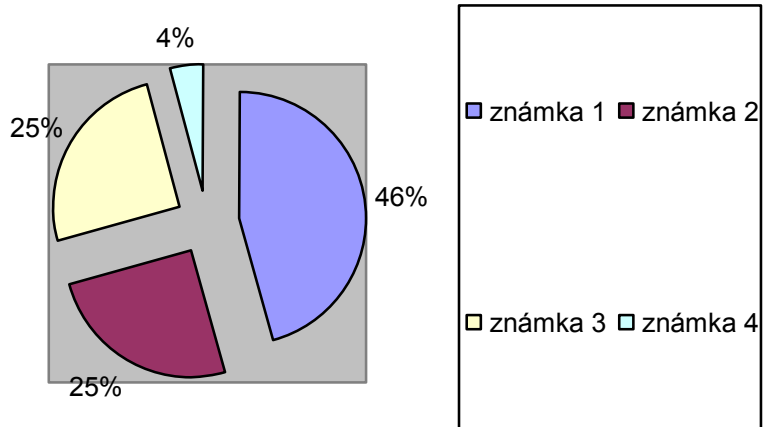

d) z managementu a marketingu - průměr 2,00, nejlepší známka byla 1 a to 7x, nejhorší známka byla 4 a to 2x.

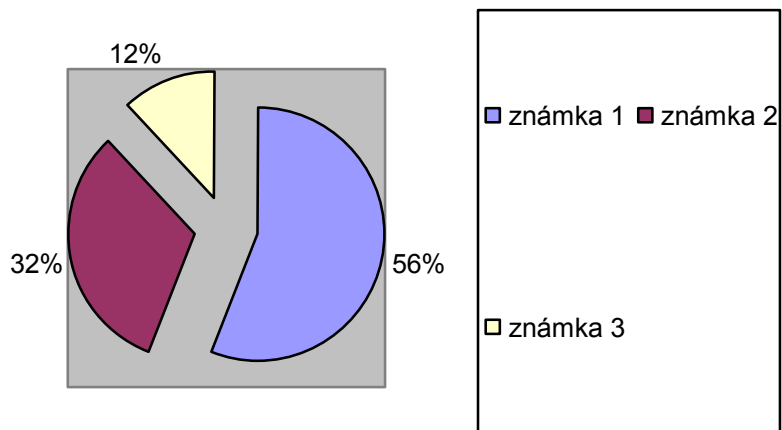
e) z matematiky - průměr 1,88, nejlepší známka byla 1 a to 11x, nejhorší známka byla 4 a to 1x.

Hodnocení znalostí z matematiky?

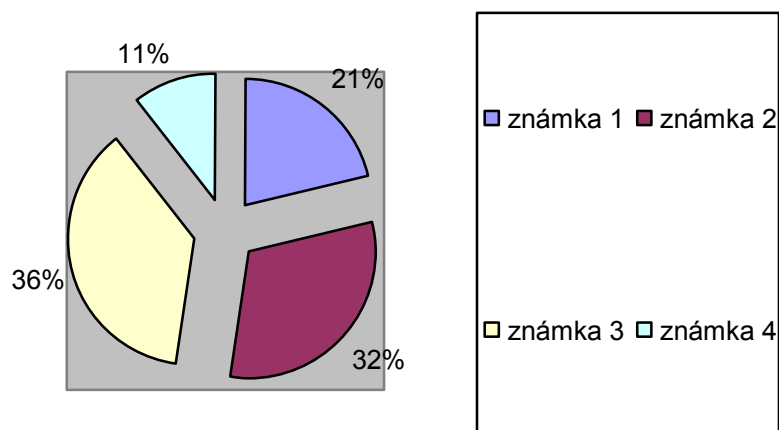
f) všeobecné znalosti - průměr 1,44, nejlepší známka byla 1 a to 14x, nejhorší známka byla 3 a to 2x.

Hodnocení všeobecných znalostí?

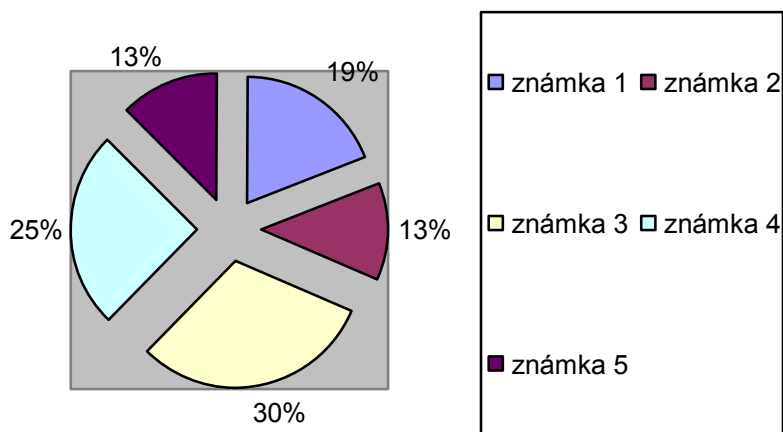
g) jazykové znalosti (1 světový jazyk) - průměr 2,37, nejlepší známka byla 1 a to 4x, nejhorší známka byla 4 a to 2x.

Hodnocení znalostí z 1 světového jazyka'

h) znalost 2 a více jazyků - průměr 3,00, nejlepší známka byla 1 a to 3x, nejhorší známka byla 5 a to 2x.

Hodnocení znalostí ze 2. Světových jazyků'

Nutno ještě zmínit, že některé znalosti žáků nebyly některými zaměstnavateli hodnoceny, a to z toho důvodu, že dané vědomosti nebyly předmětem jejich praxe.

Celkové zhodnocení žákových znalostí naučených ve škole

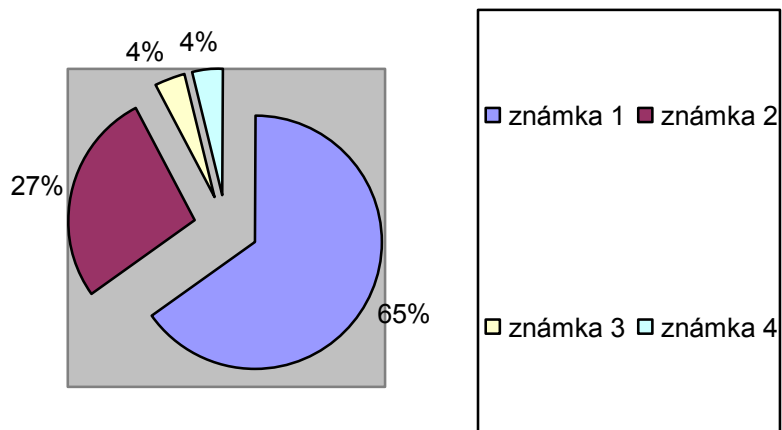
Na základě odpovědi zaměstnavatelů na žákovy znalosti se dá usoudit několik zajímavých postřehů:

- 1) ve škole mají žáci z matematiky velmi špatné známky na praxi byly zaměstnavatelé z matematickými znalostmi našich žáků spojeny. Podle mě jim dávali jen velmi snadné matematické úkoly ve smyslu procenta apod.
- 2) nejlépe dopadli žáci ve všeobecných znalostech, zase ale musím zdůraznit, že při vyplňování různých takovýchto dotazníků v průběhu studia bývá výsledek jiný.
- 3) špatné znalosti byly u předmětu práva a u cizích jazyků, ne jinak je tomu i ve škole
- 4) z ekonomických předmětů (ekonomie, účetnictví, marketing, management) mají žáci jak ve škole, tak i na praxi průměrné znalosti.

Poslední část se zabývala dalšími důležitými předpoklady nutnými pro praxi, konkrétně jsem se dotazoval zda naši žáci byli (měli, zvládali):

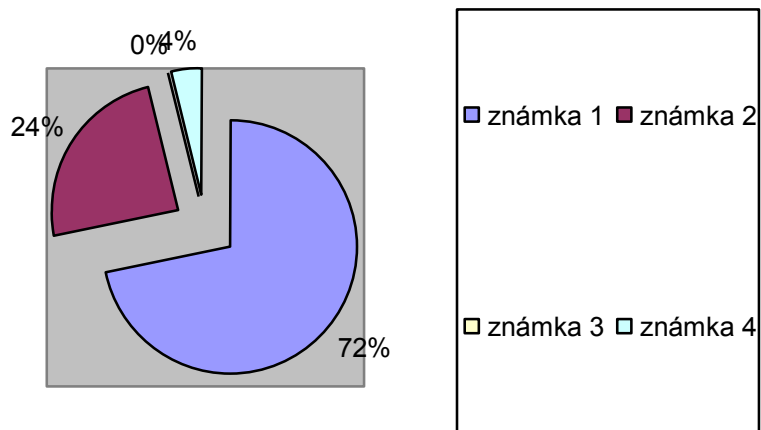
- i) samostatní - průměr 1,46, nejlepší známka byla 1 a to 17x, nejhorší známka byla 4 a to 1x.

Žákovy předpoklady - samostatnost?

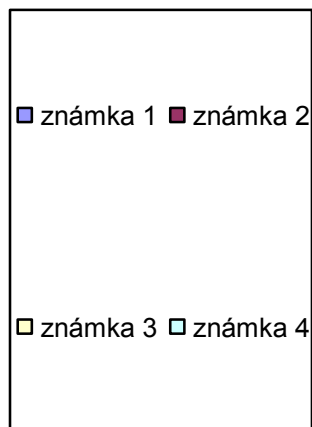
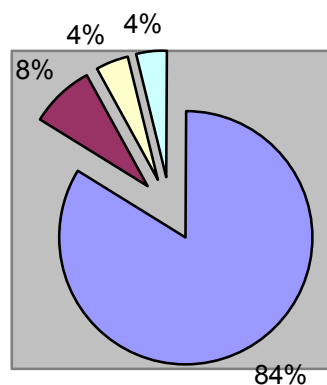
- j) komunikativní - průměr 1,6 nejlepší známka byla 1 a to 18x nejhorší známka byla 4 a to 1x.

Žákovy předpoklady - komunikativnost?

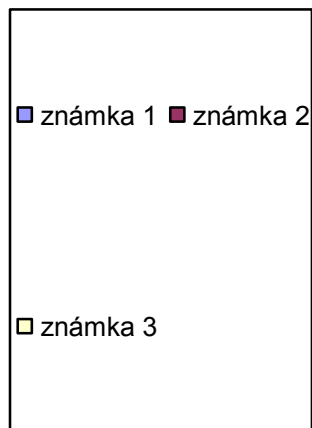
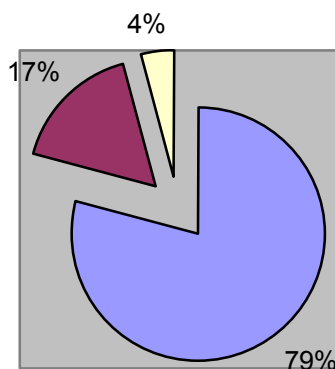
- k) příjemné vystupování - průměr 1,28, nejlepší známka byla 1 a to 21x, nejhorší známka byla 4 a to 1x.

Žákovy předpoklady - příjemné vystupování:

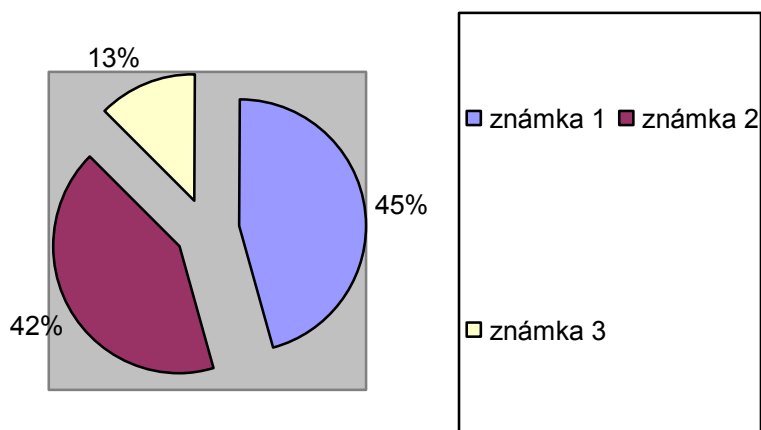
- l) zodpovědní - průměr 1,25, nejlepší známka byla 1 a to 19x, nejhorší známka byla 3 a to 1x.

Žákovy předpoklady - zodpovědnost?

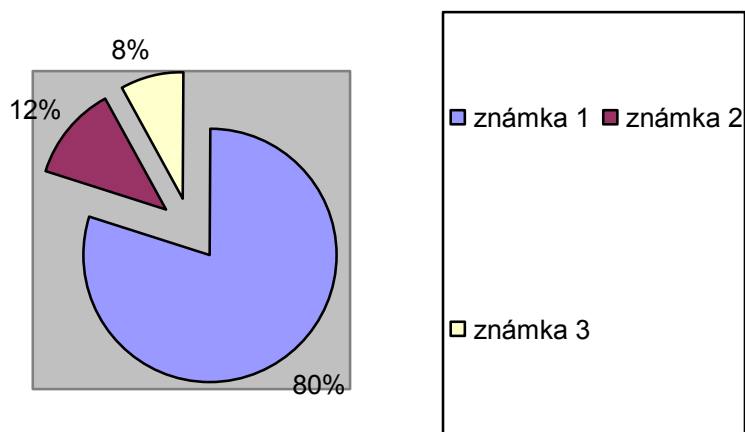
- m) rychlé rozhodování - průměr 1,66, nejlepší známka byla 1 a to 11x, nejhorší známka byla 3 a to 3x.

Žákovy předpoklady - rychlé rozhodování?

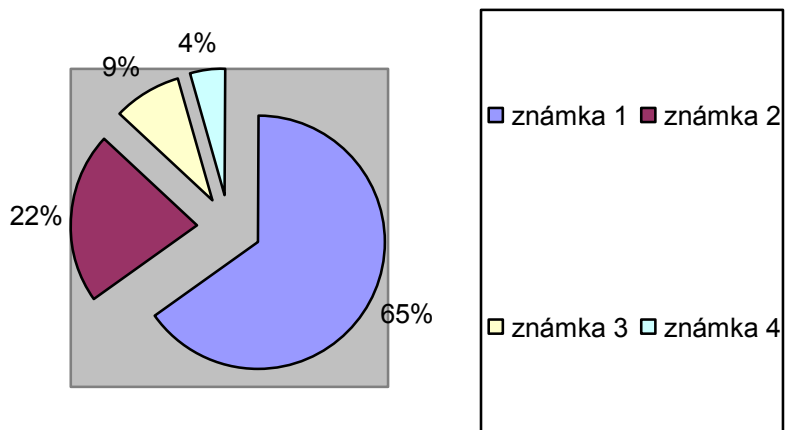
n) práci v kolektivu - průměr 1,28, nejlepší známka byla 1 a to 20x, nejhorší známka byla 3 a to 2x.

Žákovy předpoklady - práce v kolektivu

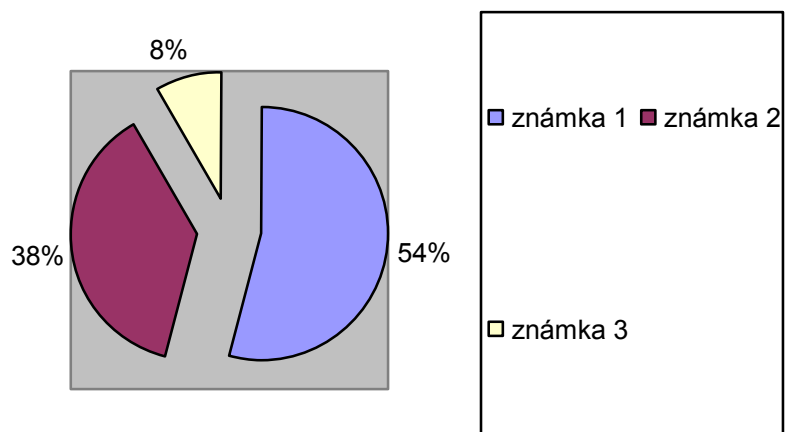
o) stres - průměr 1,52, nejlepší známka byla 1 a to 15x, nejhorší známka byla 4 a to 1x.

Žákovy předpoklady -zvládnání stresu?

p) jednat s lidmi - průměr 1,54, nejlepší známka byla 1 a to 13x, nejhorší známka byla 3 a to 2x.

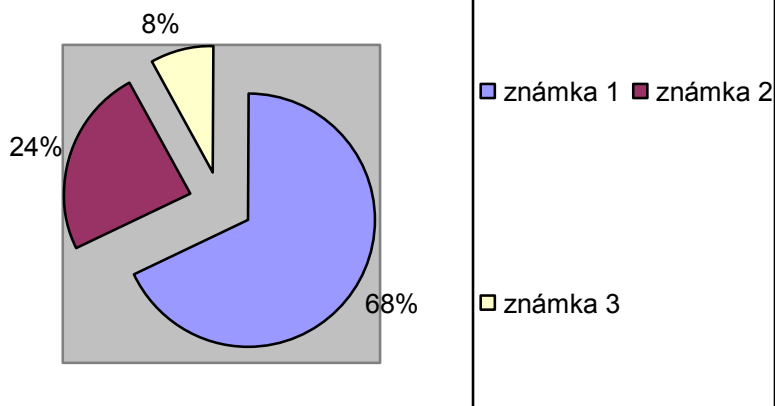
Žákovy předpoklady - umění jednat s lidmi?

q) práci s počítačem - průměr 1,4, nejlepší známka byla 1 a to 17x, nejhorší známka byla 3 a to 2x.

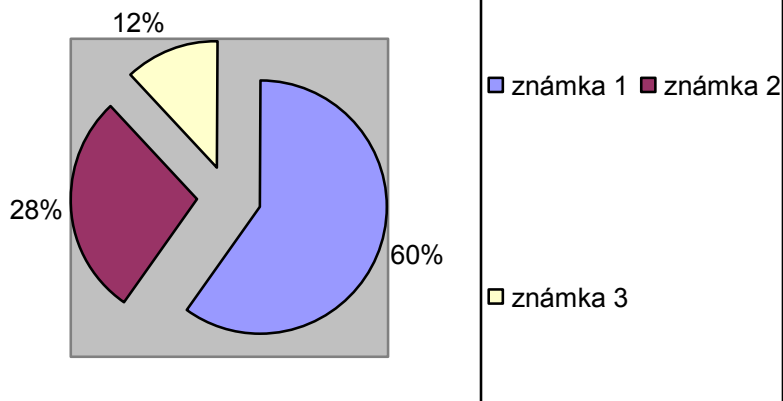

Žákovy předpoklady - práce s počítačem?

r) rychle psát na počítači - průměr 1,52, nejlepší známka byla 1 a to 15x, nejhorší známka byla 3 a to 3x.

Žákovy předpoklady - rychlost psaní na počítači?

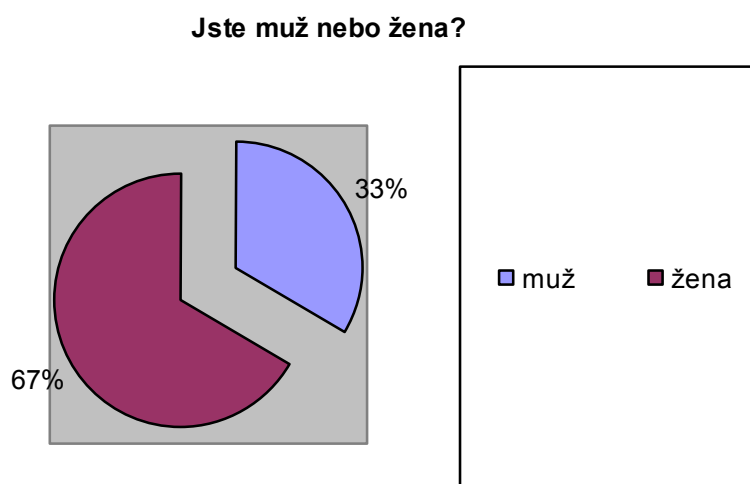
Vyhodnocení dotazníku

Na základě těchto otázek a jejich vyhodnocení jsem se dozvěděl zajímavé informace o žákových dalších dovednostech vhodných k praxi (a později i samotné práci). Dnes většina žáků nemá problém s komunikací, jsou schopní komunikovat bez většího strachu, s tím souvisí i samostatnost, kdy žáci nemají problém vykonat daný úkol sami (tedy samozřejmě pokud úkolu rozumí). Trochu bych polemizoval zda jsou žáci zodpovědní, ale život je naučí zodpovědnosti. Při práci s počítačem žáci nemají větší problémy, i když si myslím, že znají pouze základní obsluhu a mohli by mít za roku studia výpočetní techniky hlubší znalosti. Žáci dnes nejsou ve stresu (alespoň navenek) a s tím souvisí i bezproblémové navazování pracovních kontaktů.

4.5 Dotazník pro učitele:

Jednalo se o 15 otázek a žáci tohoto oboru mají celkem za oba dva roky studia 17 předmětů, některé pouze jeden rok, jiné 2 roky. Dotazník tedy směřoval na vyučující těchto 17 předmětů, s tím, že někteří učí v dané třídě 2 i více předmětů.

1. otázka se týkala pohlaví, **tedy jste muž nebo žena?**

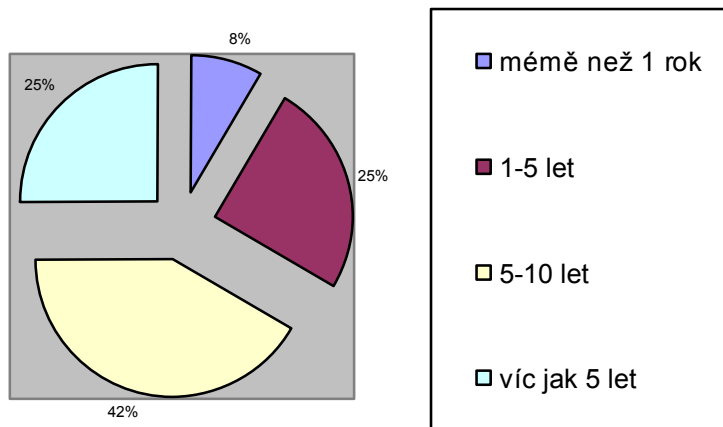

I v této škole, asi jako v celém českém školství převládá počet žen, tedy 8 žen a 4 muži.

2. otázka : Kolik let na škole učíte?

Odpovědi byli následující : 1 vyučující méně než rok, 1 –5 let zde učí 3 učitelé, 5 až 10 let zde učí 5 učitelů, a více jak 5 let učí v této třídě 3 učitelé.

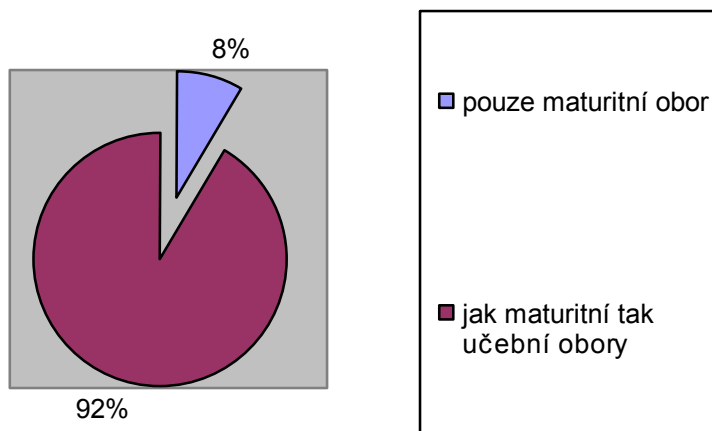
Délka pegagovy praxe?

3. otázka: Zda učíte pouze ve třídách, kde jsou maturanti nebo i ve třídách, kde jsou žáci z učebních oborů?

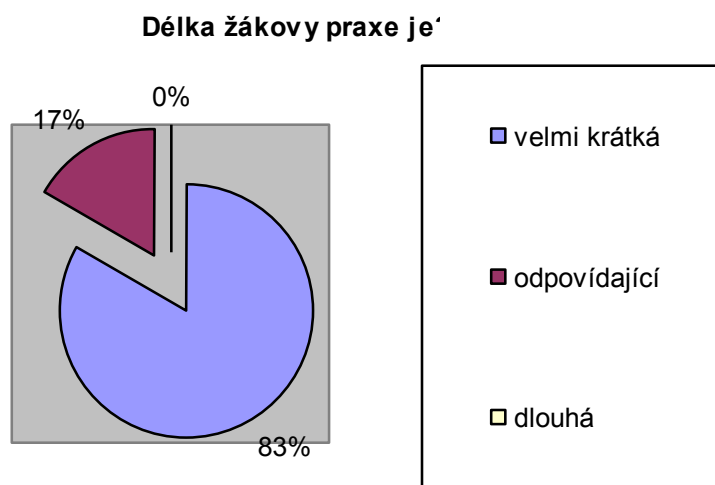
Z 12 učitelů 11 učí jak na učebních oborech tak i na nástavbovém studiu.

Učíte pouze v maturitní třídě?

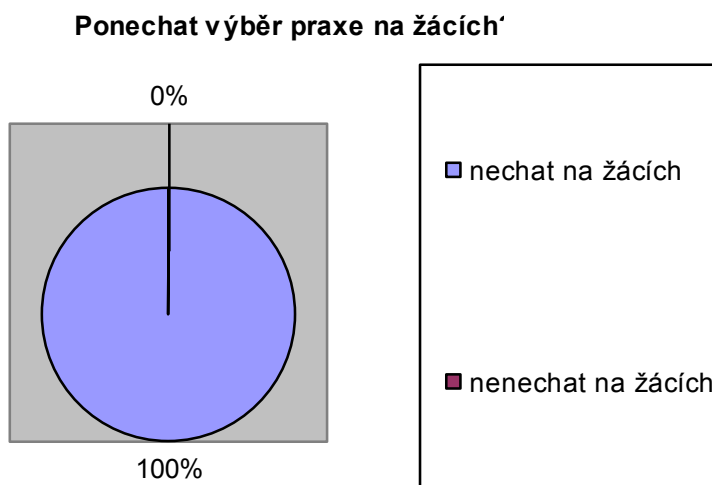
4. otázka už se týkala praxe a zněla: **Je podle Vašeho názoru délka praxe?**

- a) velmi krátká ----- 10x odpověď
- b) odpovídající ----- 2x odpověď
- c) dlouhá

5. otázka – **Je správné, aby si žáci sami vybírali svoji praxi podle svého uvážení?**

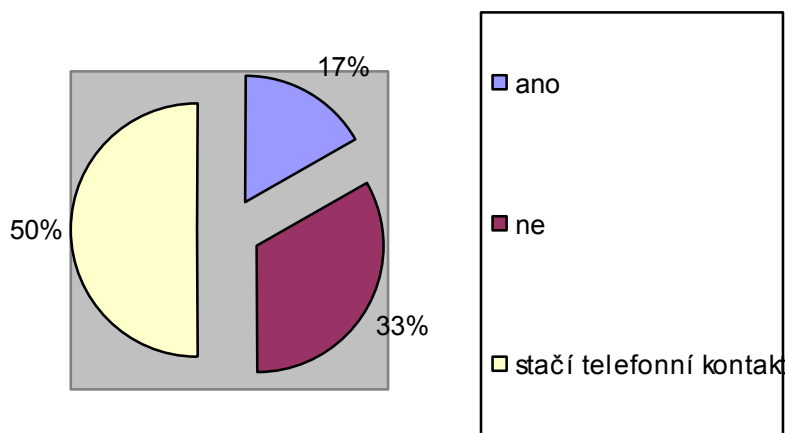
Zde panovala naprostá benevolence a svoboda, všech 12 učitelů by nechalo výběr praxe na žácích.

6. otázka – **Je nutné žáky na praxi osobně kontrolovat?**

U této otázky jsem předpokládal, že zvítězí možnost NE, ale nejvíce odpovědí a to 6 bylo u možnosti C, tedy stačí telefonní kontakt, 4 odpovědi B, tedy NE a pouze 2 odpovědi A tedy ANO.

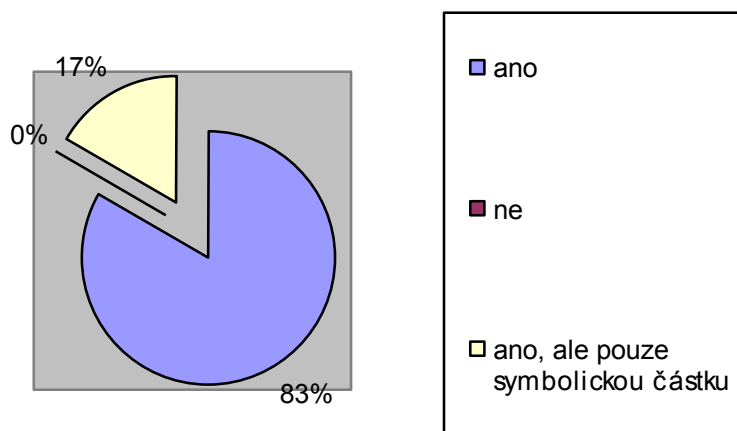
Je dobré žáky na praxi osobně kontrolovat?

7. otázka – **Měli by mít žáci možnost si finančně přivydělávat?**

10x odpověď ANO, pouze 2 odpovědi C, tedy ANO, ale pouze symbolickou částku. Variantu, že by si žáci nic nevydělal se nezamlouvá ani samotným žákům ani učitelům.

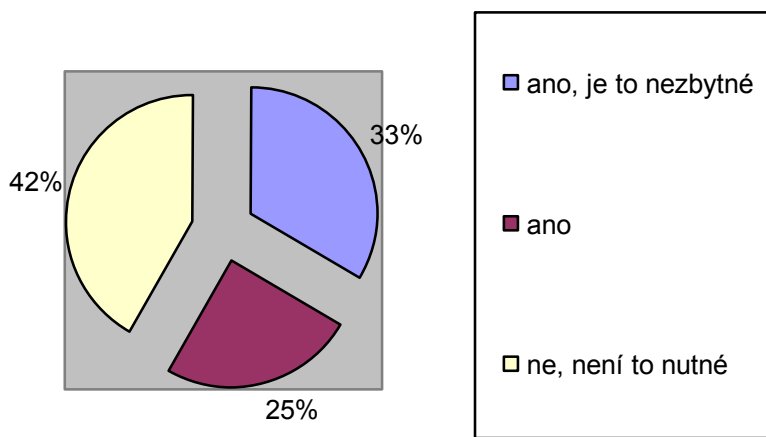
Měli by mít žáci možnost si finančně přivydělávat?

8. otázka – **Je nutné, aby se učitelé osobně znali s člověkem, který bude mít žáka na praxi pod svým dohledem?**

Zde byly odpovědi trochu více vyrovnané. 4 učitelé zvolili variantu A – ANO je to nezbytné, 3 učitelé zvolili možnost ANO, bez dalších dodatků, a 5 učitelů zvolilo variantu C – tedy možnost NE.

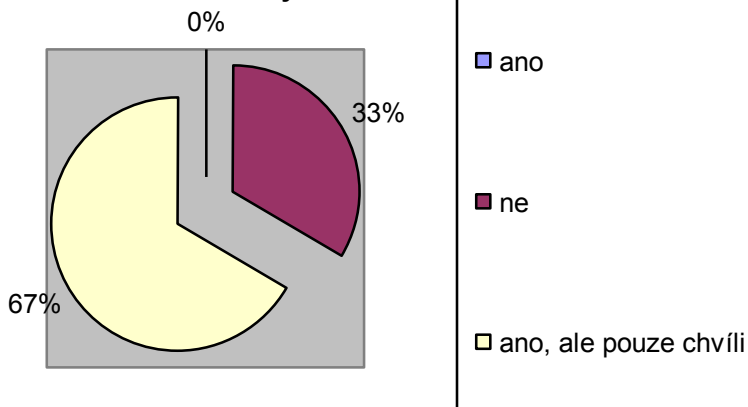
žákovy předpoklady - rychlost psaní na počítači?

9. Otázka - **Pocítli jste po návratu žáků z praxe ve svých předmětech větší zájem o výuku z důvodu, že si žáci uvědomili propojení teorie s praxí?**

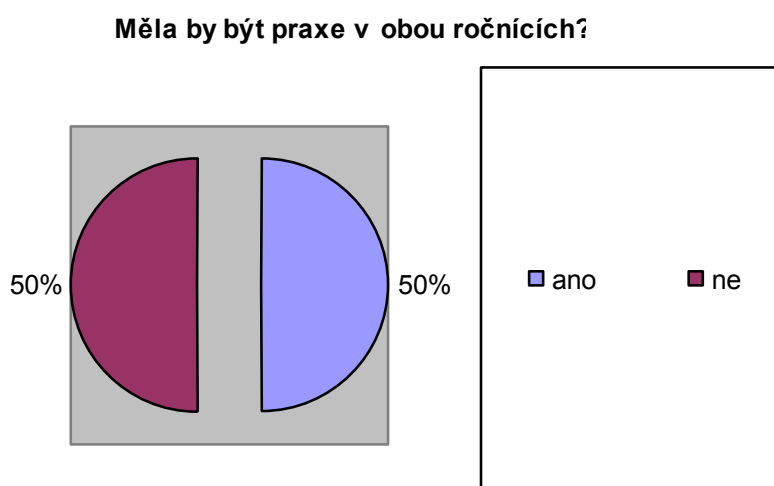
Zde zvítězila varianta C – tedy, že se projevil zvýšený zájem, který ale trval pouze chvíli – zvoleno 8x, 4 učitelé volili možnost B- žádný zvýšený zájem o výuku nenastal.

Pocítli jste po návratu žáků z praxe v větší zájem výuku?

10. otázka – Další otázka směřovala na četnost, praxe. **Doposud měli žáci praxi pouze v prvním ročníku a dotaz zněl nebylo by žádoucí, aby měli žáci praxi v obou ročnících?**

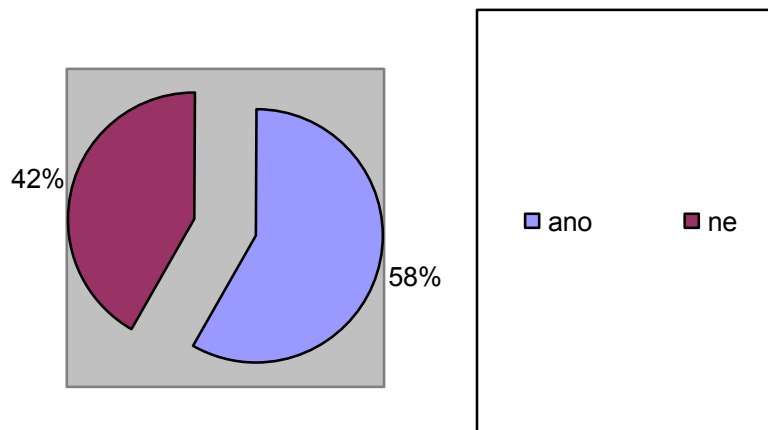
Odpovědi skončili úplně vyrovnaně, tedy 6 odpovědí Ano a 6 odpovědí Ne. Já osobně si myslím, že by bylo žádoucí, aby měli žáci praxi v obou letech. V prvním ročníku např. v období maturit (kdy jsou stejně potřeba volné třídy) a ve druhém ročníku někdy z kraje roku, kdy žáci ještě nejsou tak moc soustředěni na výuku.

11. otázka – **Byla Vaše výuka před praxí nějak přizpůsobena?**

Zde byly opět 2 varianty, odpověď ANO zvolilo 5 učitelů, opačnou možnost si vybralo 7 učitelů. Já sám jsem v rámci svého tematického plánu přehodil učivo, a snažil jsem se probírat látku, která by je v následujících dnech mohla potkat.

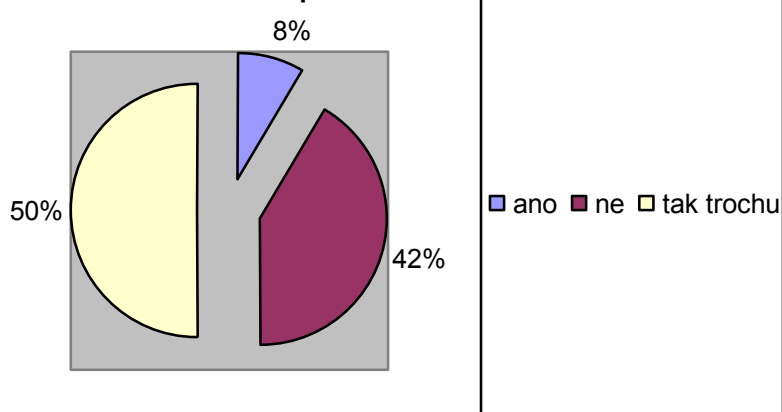
Přispůsobení učiva praxi?

12.otázka – I další otázka směřovala zda se učitelé bavili s žáky o praxi předem, konkrétně, zda jste žáky upozorňovali, co je může na praxi čekat?

Odpověď Ano zvolil pouze 1 učitel, odpověď Ne 5 učitelů a možnost tak trochu si vybralo 6 učitelů. Já jsem se snažil už několik dní navodit fiktivní situace, které by je v podniku mohli potkat a to jak po stránce ekonomické, tak po stránce managementu.

Upozorňoval jste žáky konkrétně, co je může na praxi potkat?

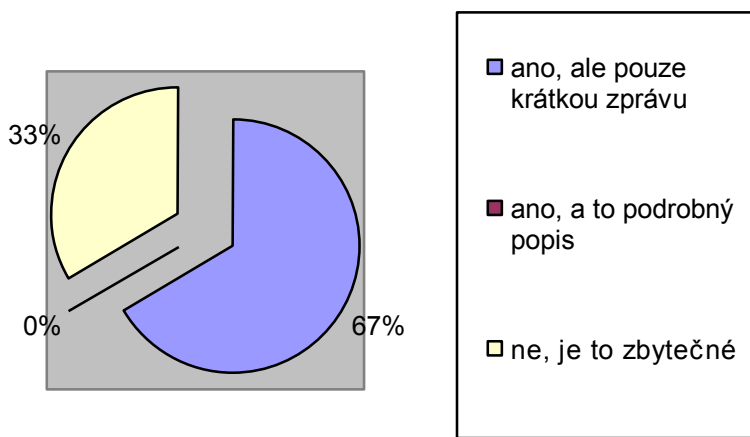

13. otázka – **Tato otázka se týkala výstupu z praxe, zda očekáváte od žáků zprávu (informace) z praxe, ale s ohledem na Vámi vyučovaný předmět?**

Většina si vybrala variantu A, tedy že očekávají sice krátkou, ale přesnou zprávu o novinách, inovacích, technologii a vlastním provozu v dané firmě – 8 odpovědí. 4x byla zvolena varianta, že není potřeba od žáků žádná zpráva.

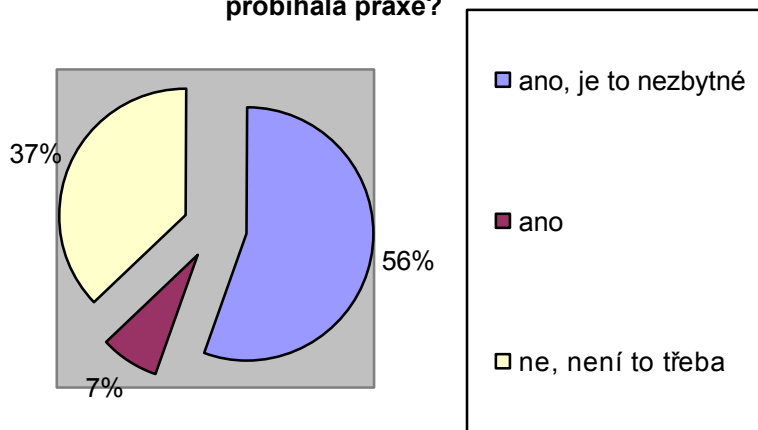
Jaká by měla být zpráva z praxe'

14. otázka – Předposlední otázka zněla, **zda by měli žáci svůj podnikatelský záměr, který musí vypracovávat jako součást maturitní zkoušky, měli směřovat na obor, ve kterém měli praxi?**

Většina učitelů si myslí, že to není správné, takhle omezovat, ať si píší záměr o čem chtějí – zvoleno 10x. 2 hlasy bylo pro. Já osobně jako hodnotitel podnikatelských záměru, jsem spíše pro a to především proto, že žák, který někde absolvoval alespoň 14 denní praxi o daném podniku, oboru, technologii ....ví a podnikatelský plán bude reálnější, kvalitnější apod.

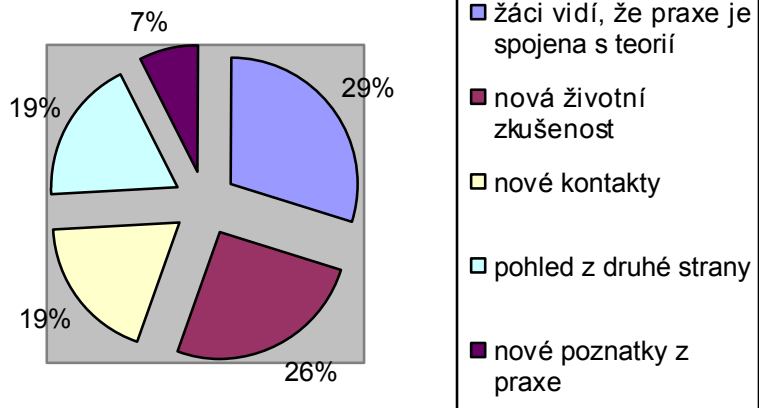
Psát podnikatelský záměr na obor podnikání, kde probíhala praxe?

15. otázka – **V čem spatřujete největší přínos praxe, ale ne pro žáky, ale pro Vás?** Zde si mohli učitelé zvolit i více možností odpovědi.

- 1) žáci vidí, že k praxi je potřebná teorie, kterou se naučí u nás ve škole – 8x odpovězeno
- 2) žáci získají nové životní zkušenosti, dovednosti – 7x odpovězeno
- 3) žáci získají kontakty pro pozdější uplatnění – 5x odpovězeno
- 4) žáci získají pohled z druhé strany - 5x odpovězeno
- 5) žáci přinesou do školy nové poznatky z praxe –2x odpovězeno.

Hlavní přínos praxe z pohledu učitele?

5 DOPORUČENÍ

Na základě všech 3 dotazníků a následných odpovědí se pokusím navrhnout určitá konkrétní doporučení, jak vylepšit praxi, ale i celý vyučovací proces na naší škole:

Uvedl bych těchto 7 doporučení:

- 1) Nabízet další formy vzdělávání, rekvalifikace
- 2) Inovace
- 3) Uplatnění se absolventů v zahraničí
- 4) Technické vzdělání
- 5) Rozvoj podnikatelských dovedností
- 6) Stipendium
- 7) Firma, která zaměstná naše žáky by měla daňové úlevy

5.1 Nabízet další formy vzdělávání, rekvalifikace

Do této oblasti by se dali zahrnout tyto 2 problematiky

- a) rozvoj celoživotního učení (vzdělávání se) – dnes platí zásada, dříve než kdy jindy, že se musí člověk vzdělávat celý život. Tedy alespoň člověk, který chce mít slušně ohodnocenou a kvalifikovanou práci. To znamená, že není možné se vzdělávat jen do 25 nebo 30 let, ale učit se nové věci je možné i ve 40, 50, 60 letech.
- b) Rozvoj dalšího profesního vzdělávání – lidé, kteří mají pozici v podniku na místě vyššího, středního a často i nižšího managementu, jsou často nuceni zapojit se do dalšího profesního vzdělávání. Důvodů může být více:
  - 1) udržet si stávající místo
  - 2) nadále chápat daný výrobní proces (znát nejnovější technologie, výrobní postupy)
  - 3) znát nejnovější poznatky z oblasti norem a předpisů (často v závislosti na nařízení EU)

- 4) znát nejnovější trendy v oblasti zabezpečení a ochrany pracovníků
- 5) na školeních potkávat kolegy z jiných podniků (i jiných oborů)

5.2 Inovace

Druhým bodem, který bych rád uvedl je pojem inovace, nebo-li zlepšení, vylepšení. Zde hraje oblast školství velmi podstatnou úlohu, neboť mnoho nových vynálezů pochází ze škol (ať už vysokých, tak někdy i ze středních). Tedy právě to propojení teorie s konkrétní praxí v daném podniku.

5.3 Přejchod mladých lidí na trh práce a také jejich uplatnění v zahraničí

Dnes mají žáci obrovské možnosti uplatnit se nejenom v České republice, ale i v zahraničí. Samozřejmě podmínkou není jen znalost cizího jazyka, ale mít takové odborné znalosti a dovednosti, které jsou v jiných státech vyhledávány (IT odborníci, zdravotní sestry, doktoři).

5.4 Technické vzdělání

Už roky se mluví o tom, že se nestále opadá zájem o technické obory a také s tím spojený dramatický propad žáků na technické učební obory. Některá učiliště musí spojovat žáky z více technických oborů do jedné třídy a některá učiliště zanikají úplně. Z této situace jsou velmi nešťastní zaměstnavatelé, pro které je stále těžší a těžší najít odpovídající mladé technické pracovníky. A proto se mnoho podniků rozhodlo aktivně zapojit do výuky, i celého chodu školy, a to jak na místní tak i na celostátní úrovni. Tyto podniky tak do určité míry suplují dlouhodobou neschopnost státní správy, především krajů, kteří jsou zřizovateli těchto škol.

5.5 Rozvoj podnikatelských dovedností

Jedním z možných východisek, jak snížit nezaměstnanost, ale také například výdaje státu na zdravotní a sociální pojištění je podporovat přechod žáků, jak středoškolských, tak i vysokoškolských k samostatnému podnikání. To znamená, že během studia žáci získají dostatečné teoretické znalosti, ale také určitá konkrétní doporučení a motivaci k tomu, aby se po skončení školní docházky postavili na vlastní nohy a začali sami podnikat. Naše škola nabízí samotný obor podnikání a z názvu je patrné, že absolventi tohoto oboru mají předpoklady k samostatně výdělečné činnosti. Daný obor podnikání studují absolventi z různých oborů (kuchař, číšník, zahradník, autoopravář, holička apod.), tito žáci by tedy měli mít odborné znalosti z daných profesí, což ale nemají jsou ekonomické, účetní, manažerské, marketingové, právní a jazykové znalosti. A právě tyto vědomosti by se měli naučit během nástavbového studia a později mít tedy možnost zahájit živnost. Jednou z dalších věcí, která už spojuje problematiku teorie s praxí je tvorba podnikatelského záměru. Tento podnikatelský záměr musí žáci sami sestavit, mají na to asi 5 měsíců a daný záměr je potom povinnou součástí ústní maturitní zkoušky, kdy žáci musí daný podnikatelský záměr obhájit. I když se jedná o fiktivní firmu, je snaha vypracovat daný záměr co nejrealističtěji, a je to tedy určitý návod, jak skutečně podnikat.

5.6. Stipendium

Některé obory jsou už dnes atraktivnější a to tím, že žáci, které je studují mohou získat tzv. stipendium. Tedy při splnění určitých podmínek (většinou se týkají prospěchu) dostává žák pravidelně určitý finanční obnos. Problémem je, že po vystudování daného oboru mnoho absolventů přechází na úplně jinou práci. Stát tedy vynakládá prostředky do určité míry zbytečně.

5.7 Daňové úlevy pro firmy

Další zajímavou možností jak zvýšit možnost žáků najít praxi a později i práci jsou daňové úlevy pro firmy. Tedy firma, která zaměstná určitý počet žáků by si např. mohla snížit daňový základ.

ZÁVĚR

V teoretické části bakalářské práce jsou vymezeny školní dokumenty, kde se můžeme dozvědět o propojení teorie s praxí. V další části jsou uvedeny didaktické zásady, které při propojování teorie s praxí hrají podstatnou roli. V praktické části bylo hlavním cílem zjistit skutečný stav na jedné střední odborné škole. Jedním ze stěžejních problémů daných žáků je to, že jim chybí praxe, bez které je dnes málokdo zaměstná. Proto jsem se v praktické části pomocí dotazníku snažil zjistit postoje k povinné 14 denní školní praxi, ze tří úhlů pohledů: učitelé, žáci, zaměstnavatelé. Tato data jsem následně vyhodnotil a pokusil se udělat závěry. V neposlední řadě také navrhnout určitá doporučení, která by mohla vézt k získání tolik požadované praxe. Závěry jsem se pokusil shrnout pomocí SWOT analýzy do tabulky.

Silné stránky:

- seznámení s reálným pracovním prostředím
- možnost navázání pracovních kontaktů
- ověřit si teorii ze školy
- možnost si přivydělat

Příležitosti

- prodloužit dobu trvání praxe
- zkusit praxi u 2 a více zaměstnavatelů
- mít praxi každý školní rok
- získat trvalejší práci

Slabé stránky

- nedostatečné znalosti
- nedostatečné schopnosti
- příliš krátká doba trvání
- neochota ze strany žáků

Hrozby

- neochota zaměstnavatelů
- nevyřešené právní, bezpečnostní a jiné normy
- málo zaměstnavatelů
- škody ze strany žáků dané firmě

Dotazník k praxi určený pro studenty

1. Jak byste zhodnotil přínos praxe pro další možnost uplatnění v zaměstnání?
  - a) minimální, nic nového jsem se nenaučil, nic nového jsem se nedozvěděl
  - b) průměr, očekával jsem více
  - c) přínos předčil moje očekávání

2. Délka praxe byla?
  - a) příliš krátká, nestačil jsem se ani pořádně rozkoukat
  - b) délka byla akorát
  - c) praxe byla příliš dlouhá, stačilo by méně dní

3. Jak moc došlo k propojení teorie s praxí?
  - a) praxe byla úplně jiná
  - b) některé věci naučené ve škole jsem uplatnil(a)
  - c) ve velkém počtu úkolu od dané firmy jsem se mohl(a) spolehnout na teoretické informace získané ve škole

4. Bylo správné, že výběr zaměstnavatele byl ponechán na žácích?
  - a) ano, mohl jsem si vybrat místo, kde to znám nebo obor, ke kterému mám vztah
  - b) ne, bylo by lepší kdyby to určila škola
  - c) škola by měla dát nabídku a žák by si potom z nabídnutých firem vybral

5. Uvažujete, že byste na místě, kde jste měl praxi i jednou pracoval?
  - a) ano, bylo by to výborné zaměstnání

- b) ne, určitě ne
- c) možná, ale ještě bych to zvážil

6. Pokud jste byl, alespoň částečně nespokojeni s náplní praxe, v čem vidíte chybu?

- a) nevhodný výběr místa praxe
- b) neschopnost nebo nezájem poskytovatele
- c) nedostatečná teoretická vybavenost ze školy

7. Uvažujete, že byste jednou pracoval ve stejném oboru, jaký jste měl na praxi?

- a) ano
- b) ne
- c) částečně

8. Po absolvování praxe

- a) budu schopen lépe porozumět učivu v odborných předmětech
- b) nic se nezmění
- c) navrhoval bych změnit učivo právě v závislosti na absolvované praxi

9. Je podle Vás škoda, že souvislá praxe není hodnocena jako samostatný zvláštní předmět, který by tedy byl i samostatně hodnocen?

- a) ano, bylo by dobré
- b) ne, nepřál bych si být hodnocen z praxe
- c) je mi to jedno

9. Měli byste být na praxi ohodnoceni i finančně nebo je to jenom součástí určité povinnosti bez nároku na finanční ohodnocení?

- a) určitě finančně ohodnotit
- b) ne, hlavní bylo získat zkušenost (praxi)
- c) tak napůl, tedy jak mzdu tak, i možnost získat praxi

11. Měl by Vaši praxi ohodnotit i zaměstnavatel?

- a) ano, určitě musí napsat, jak byl se mnou spokojen
- b) určitě ne, my sami bychom měli dávat svoje poznatky
- c) naši praxi by měli ohodnotit jak zaměstnavatelé, tak i my osobně

12. Moje vztahy s přímým nadřízeným byly?

- a) přátelské
- b) profesionální
- c) žádné

13. Moje vztahy s dalšími zaměstnanci byly?

- a) velmi dobré
- b) velmi špatné
- c) žádné

14. Doporučili byste Vaši praxi někomu jinému?

- a) určitě ano
- b) určitě ne
- c) možná

15. V čem osobně spatřujete největší přínos souvislé praxe (možnost volby více možností)?

- a) splnění požadavku školy
- b) získání zkušeností
- c) získání určitého výdělku
- d) seznámení se skutečným prostředím
- e) získání nových dovedností
- f) navázání kontaktu pro další možnost mého uplatnění
- g) získání osobního portfolia pro svou další potřebu
- h) jiné (prosím dopište) .....

DOTAZNÍK

Dobrý den,

za účelem získat zpětnou vazbu o užitečnosti praxe a následné zlepšení v dalších letech, bych Vás rád požádal o vyplnění následujícího dotazníku, který je rozdělen do 3 částí: (všeobecné otázky, odborné znalosti, další znalosti).

Předem děkuji za vyplnění.

1) Část – všeobecné otázky

- 1) Typ firmy, u které mám praxi.
  - a) společnost s ručením omezeným
  - b) akciová společnost
  - c) fyzická osoba
  - d) státní podnik
  - e) družstvo
  - f) státní správa
  - g) občanské sdružení
  - h) jiné .....(prosím,doplňte jaké)

- 2) Profese, jakou bude u Vás žák (převážně) vykonávat?
  - a) Účetní
  - b) Mzdová účetní
  - c) Sekretářka
  - d) Asistentka
  - e) Ekonom
  - f) Fakturantka
  - g) Zaměstnanec obchodního oddělení
  - h) Jiné .....(prosím, doplňte jaké)

2) Část - odborné požadavky

Podle stupnice 1-5 (známkování, jako ve škole, 1 nejlepší, 5 nejhorší), prosím zhodnoťte odborné znalosti našich žáků.

3) Znalosti z účetnictví

1   2   3   4   5

4) Znalosti z ekonomie

1   2   3   4   5

5) Znalosti z práva

1   2   3   4   5

6) Znalosti z managementu a marketingu

1   2   3   4   5

7) Matematické znalosti

1   2   3   4   5

8) Všeobecné znalosti

1   2   3   4   5

9) Jazykové znalosti

1   2   3   4   5

10) Znalost 2 více jazyků

1 2 3 4 5

4) Část – další požadavky

11) Samostatnost

1 2 3 4 5

12) Komunikativnost

1 2 3 4 5

13) Příjemné vystupování

1 2 3 4 5

14) Zodpovědnost

1 2 3 4 5

15) Rychlé rozhodování

1 2 3 4 5

16) Práce v kolektivu

1 2 3 4 5

17) Zvládání stresu

1 2 3 4 5

18) Umění jednat s lidmi

1 2 3 4 5

19) Práce s počítačem

1 2 3 4 5

20) Rychlost psaní na počítači

1 2 3 4 5

DOTAZNÍK

Dobrý den kolegové,

za účelem získat pro nás učitele zpětnou vazbu o užitečnosti praxe a následné zlepšení výuky v dalších letech, bych Vás rád požádal o vyplnění následujícího dotazníku, který je rozdělen do 2 částí:(všeobecné otázky, otázky konkrétní).

1) Jste ?

- a) muž
- b) žena

2) Kolik let na škole učíte?

- c) méně než rok
- d) 1 – 5 let
- e) 5- 10let
- f) více jak 10 let

3) Jste učitelem pouze v této třídě maturantů nebo učíte i ve třídách s učebními obory?

- a) učím pouze maturanty
- b) učím jak maturanty, tak i žáky na učebním oboru

4) Délka praxe je podle Vašeho názoru?

- a) velmi krátká
- b) odpovídající
- c) dlouhá

- 5) Je správné, aby si žáci sami vybírali svoji praxi, podle svého uvážení?
- a) ano
  - b) ne
  - c) ano, ale po poradě s vyučujícím
- 6) Je nutné žáky na praxi osobně kontrolovat?
- a) ano
  - b) ne
  - c) stačí telefonní kontakt
- 7) Měli by žáci na praxi mít možnost si finančně přivydělat?
- a) ano
  - b) ne
  - c) ano, ale pouze drobnou částku, hlavní je praxe
- 8) Je nutné, aby se učitelé osobně znali s člověkem, který bude mít žáka na praxi pod svým dohledem?
- a) ano, je to nezbytné
  - b) ano
  - c) ne, není to nutné
- 9) Pocítíte po návratu žáků z praxe ve svých předmětech větší zájem o výuku z důvodu, že si žáci uvědomili propojení teorie s praxí?
- a) ano
  - b) ne

c) ano, ale pouze chvíli

10) Měli by žáci mít praxi v obou ročnících nástavbového studia a ne pouze v 1. ročníku?

a) ano

b) ne

11) Byla Vaše výuka před praxí nějak přizpůsobena?

a) ano

b) ne

c) pouze částečně

12) Upozorňoval jste do předu své žáky, co je může na praxi čekat?

a) ano

b) ne

c) tak trochu

13) Očekáváte po skončení praxe krátkou zprávu od samotného žáka o praxi s ohledem na Váš předmět?

a) ano, ale pouze krátkou zprávu

b) ano, a to podrobný popis

c) ne, je to zbytečné

14) Bylo by podle Vás dobré, aby podnikatelský záměr, který žáci musí povinně vypracovat, byl sestaven na obor, ve kterém probíhala praxe?

- a) ano, je to nezbytné
- b) ano
- c) ne, není to potřeba

15) V čem spatřujete největší přínos praxe pro Vás?

- a) žáci vidí, že k praxi je potřebná teorie, kterou se naučí u nás ve škole
- b) žáci získají nové životní zkušenosti, dovednosti
- c) žáci získají kontrakty pro pozdější uplatnění
- d) žáci získají pohled z druhé strany
- e) žáci přinesou nové poznatky
- f) jiné (prosím dopište)

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Analýza kompetencí učitelů odborných ekonomických předmětů: sborník z mezinárodní vědecké konference 2007. Praha: Oeconomica, 2007. ISBN 978-80-245-1198-6.
- [2] DOSTÁL, Jiří. *Učební pomůcky a zásada názornosti*. Olomouc : Votobia, 2008. ISBN 978-80-7220-310-9.
- [3] GAVORA, P., 1996. *Výzkumné metody v pedagogice*. Brno: Paido. ISBN 80-85931—15-X.
- [4] Horák, F. a kol.: *Didaktika základní a střední školy*. Praha, SPN 1985.
- [5] POKORNÁ, Dana a Jiřina SOJKOVÁ ed. *Propojení vědy, výzkumu, vzdělávání a podnikové praxe: sborník z konference Aplikovatelný systém dalšího vzdělávání ve VaV, konané dne 16. února 2012 v Olomouci*. Olomouc: Moravská vysoká škola, 2012. ISBN 978-80-7455-031-7.
- [6] MALACH, J. *Základy pedagogiky*. 1. vyd. Ostrava : Ostravská univerzita, 2003. ISBN 80-7042-293-9.
- [7] MOJŽÍŠEK, L.: *Vyučovací a diagnostické metody*. SPN, UJEP Brno, 1975.
- [8] NELEŠOVSKÁ, A., SPÁČILOVÁ, H. *Didaktika primární školy*. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. ISBN 80-244-1236-5.
- [9] OBST, O. *Didaktika sekundárního vzdělávání*. 1.vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2006. ISBN 80-244-1360-4.
- [10] OPATRIL, S. a kol. *Pedagogika pro učitelství prvního stupně základní školy*. 1. vyd. Praha : Státní pedagogické nakladatelství, 1985.
- [11] PÍŠOVÁ, Michaela a kol. *Mentoring v učitelství: výzkumný záměr Učitelská profese v měnících se požadavcích na vzdělávání*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta, 2011. ISBN 978-80-7290-589-8.
- [12] PRŮCHA, J., E. WALTEROVÁ a J. MAREŠ, 2009. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2009. 395 s. ISBN 978-80-7367-647-6.

[13] ROUBÍČEK, Václav. Investice do vzdělání je dobrou investicí pro život: odborníci: Budoucnost je ve studiu technických oborů. Hanácký a středomoravský den, 2000, 11(53), ISSN 1212-3625.

[14] Spolupráce škol a podniků v profesní přípravě: sborník referátů ze 4. mezinárodního kongresu. Praha: Výzkumný ústav odborného školství, 1997. Odborné vzdělávání; mimořádné číslo.

[15] SVOBODOVÁ, J., ŠMAHELOVÁ, B. Kapitoly z obecné pedagogiky. Brno: MSD, 2007.

Internetové zdroje

[16] Česká republika, 2011. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Národní program rozvoje vzdělávání. Bílá kniha*, [online]. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání – nakladatelství Tauris, [cit. 2011-02-27]. ISBN 80-211-0372-8. Dostupný z: <http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>

[17] Česká republika, 2004. *Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)*, [online]. In: Sbíрка zákonů České republiky. Částka 190. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/dokumenty/novy-skolsky-zakon>.

[18] HUČÍNOVÁ, Lucie. Klíčové kompetence v RVP ZV. *Metodický portál: Články* [online]. 19. 10. 2005, [cit. 2013-03-10]. Dostupný z WWW: <http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/335/KLICOVE-KOMPETENCE-V-RVP-ZV.html>. ISSN 1802-4785.

[19] Informační server o českém školství, 2013. Dostupné z <http://www.ceskaskola.cz>

[20] Metodický portál inspirace a zkušenosti učitelů RVP, 2013. Dostupné z <http://rvp.cz/>.

[21] Národní ústav odborného vzdělávání, 2013 [online]. Dostupné z <http://www.nuov.cz/>.

[22] Vzdělávací program společnost Člověk v tísni, 2013. Dostupné z <http://www.varianty.cz>

[23] Střední škola sociální péče a služeb Zábřeh, 2013. Dostupné z <http://www.ssspzabreh.cz>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

FHS Fakulta humanitních studií.

UTB Univerzita Tomáše Bati.

SEZNAM PŘÍLOH

Dotazník pro žáky

Dotazník pro učitele

Dotazník pro zaměstnavatele